

Skole i Sør-Aurdal kommune

Forvaltningsrevisjonsrapport fra Kommunerevisjon IKS

Skolene i Sør-Aurdal, kilde: www.sor-aurdal.kommune.no

INNHold

SAMMENDRAG	3
1 PROSJEKTBEKRIVELSE	4
1.1 Forvaltningsrevisjon	4
1.2 Sør-Aurdal kommune	4
1.3 Bestilling, formål og problemstilling	5
1.4 Presiseringer og avgrensninger	5
1.5 Metode og gjennomføring	6
1.6 Skoleutredninger i Sør-Aurdal kommune	7
2 FORBEDRINGS MULIGHETER - ELEVENES TRIVSEL OG LÆRINGSUTBYTTE	9
2.1 Revisjonskriterier	9
2.2 Informasjonsgrunnlag	9
2.3 Revisors vurderinger	12
2.4 Revisors konklusjoner og anbefalinger	13
3 FORBEDRINGS MULIGHETER – ANSATTES TRIVSEL OG KOMPETANSE	14
3.1 Revisjonskriterier	14
3.2 Informasjonsgrunnlag	14
3.3 Revisors vurderinger	16
3.4 Revisors konklusjoner og anbefalinger	18
4 FORBEDRINGS MULIGHETER - RESSURSBRUK	19
4.1 Revisjonskriterier	19
4.2 Informasjonsgrunnlag	19
4.3 Revisors vurderinger	22
4.4 Revisors konklusjoner og anbefalinger	23
5 BEFOLKNINGSUTVIKLING OG KAPASITET	24
5.1 Revisjonskriterier	24
5.2 Informasjonsgrunnlag	25
5.3 Revisors vurderinger	28
5.4 Revisors konklusjoner og anbefalinger	28
6 INDIVIDUELT TILPASSA OPPLÆRING OG SPESIALUNDERVISNING	29
6.1 Revisjonskriterier	29
6.2 Informasjonsgrunnlag	30
6.3 Revisors vurderinger	31
6.4 Revisors konklusjoner og anbefalinger	32
KILDER	33
VEDLEGG 1: Spørsmål i spørreundersøkelsen	34
VEDLEGG 2: Informasjon fra spørreundersøkelse og intervjuer	39
VEDLEGG 3: Teknisk standard på skolebyggene	48
VEDLEGG 4: Rådmannens uttale til rapporten	49

SAMMENDRAG

Kontrollutvalget i Sør-Aurdal kommune drøftet og bestilte forvaltningsrevisjon av skoleområdet i møter 7. august og 4. september 2019. Formålet med forvaltningsrevisjonen er å vurdere kapasitetsbehovet og driften av skolene i Sør-Aurdal ut fra ulike perspektiver for å påpeke mulige forbedringsområder.

Kommunerevisjon IKS har følgende hovedkonklusjoner på prosjektets tre problemstillinger:

(**Fargekoder:** Rødt: Anbefales forbedret. Gult: Anbefales forbedret noe. Grønt: Tilfredsstillende).

Problemstilling 1: Kan driften av skolene forbedres med tanke på bl.a. a) elevenes trivsel og læringsutbytte, b) ansattes trivsel og kompetanse og c) ressursbruk?

Det er vanskelig å se at Sør-Aurdal kommune kan spare vesentlige beløp på driften av dagens skoler. Elever og ansatte trives på skolene i Sør-Aurdal, men skoleledelse, ansatte og foresatte vurderer at bemanningen er på grensen til det som er forsvarlig. Samtidig viser offentlige statistikker at Sør-Aurdal kan ha et forbedringspotensial når det gjelder elevenes læringsutbytte.

Ressursutnyttelsen kan bedres ved at Sør-Aurdal implementerer felles strategier, planer og mål slik at skolene driftes etter samme prinsipper. Felles strategier kan fremme læring og utvikling både hos ansatte og elever, styrke både skole- og arbeidsmiljøet og bidra til at Sør-Aurdal etterlever kommunelovens krav til internkontroll.

I en eventuell strategiprosess som bør ta utgangspunkt i kommuneplanen er det viktig å viderefører det planmessige og gode arbeidet for å sikre et godt skolemiljø, samt vektlegge utvikling på følgende områder:

- Kompetanseutvikling for de ansatte, spesielt på IKT og alternative undervisningsformer.
- Planmessig samarbeid mellom skolene i kommunen og eventuelt med skoler i andre kommuner.
- Lik tilgang til og bruk av læremidler, IKT-utstyr mv.
- Færre IKT-systemer å forholde seg til for ansatte, elever og foresatte.
- En viss modernisering av byggene, spesielt viktig er inneklima og arbeidsplasser for elever og ansatte.
- Tydelige og kommuniserte administrative rutiner, herunder FDV-planer (forvaltning, drift og vedlikehold).

Videre vil det sannsynligvis virke motiverende både for ansatte, foresatte og elever dersom det ble fokusert mer på skoleutvikling og læringsutbytte, enn på kostnadsutt og strukturdebatt. Når så er sagt, dersom Sør-Aurdal kommune ønsker å redusere ressursbruken i skolen på sikt er det vanskelig å komme utenom skolestrukturen.

Problemstilling 2: Har kommunen, basert på dagens befolkning og befolkningsprognoser, hensiktsmessig kapasitet i skolesektoren de kommende 20 årene?

Sør-Aurdal har i et 20-års perspektiv for høy kapasitet når det kommer til antall skoler. Legger kommunen vekt på effektiv drift og muligheten til å drive skoleutvikling i et stort miljø, jf. målene i kommuneplanen, er det mest effektivt med én skole, men store avstander tilsier at det kan være mest hensiktsmessig med én skole i nord og én sør i kommunen. Hvor og hvor mange skoler Sør-Aurdal skal ha er imidlertid et politisk spørsmål.

Problemstilling 3: Har kommunen rutiner som er egna til å sikre at elevene får individuelt tilpassa undervisning og spesialundervisning ved behov?

Kommunen har kartleggingsrutiner som er egna til å sikre at barnehagebarn og elever med læringsutfordringer blir identifisert tidlig, og gitt et egna undervisningstilbud. Kommunen kan imidlertid med fordel videreutvikle både kartleggingsrutinene og undervisningspraksisen, slik at flere elever enn i dag kan få et tilbud innenfor den ordinære undervisningen.

-s-

Didrik Hjort
daglig leder/revisjonssjef

-s-

Dagny Thon Hovrud
forvaltningsrevisor

1 PROSJEKTBSKRIVELSE

1.1 Forvaltningsrevisjon

Forvaltningsrevisjon er lovpålagt, og formålet fremkommer i *Lov om kommuner og fylkeskommuner*, 2018, (kommuneloven) § 23-3: «Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak.»

Revisor skal iht. kommuneloven § 24-2, 2. ledd «...planlegge, gjennomføre, dokumentere og rapportere sitt arbeid i samsvar med lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk». Kommunerevisjon IKS følger Norges Kommunerevisorforbund sin fastsatte *Standard for forvaltningsrevisjon* (RSK 001), 2016.

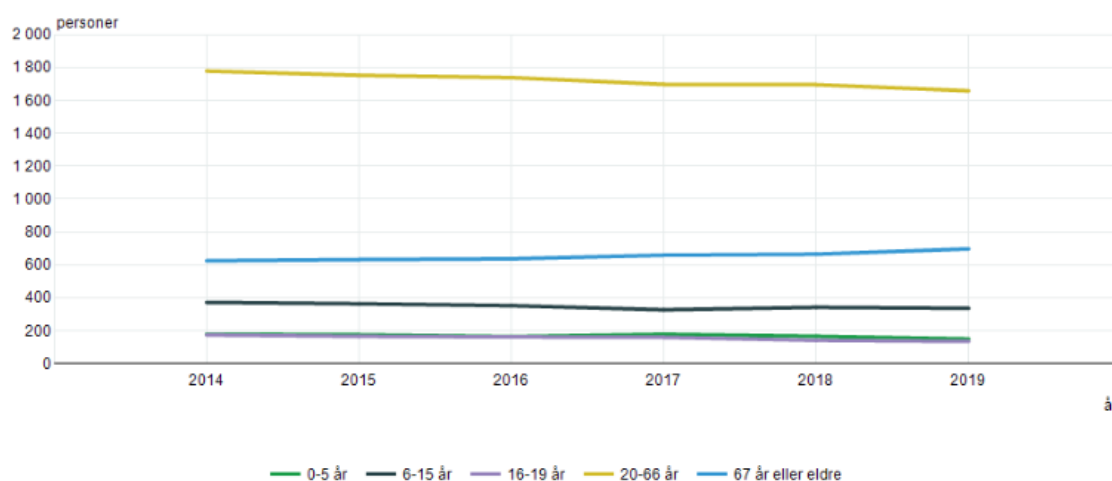
1.2 Sør-Aurdal kommune

Sør-Aurdal kommune ligger «først i Valdres», har ca. 3.000 innbyggere og driftsinntekter på vel kr 300 mill. Kommunen sysselsetter i underkant av 280 årsverk, hvorav ca. en tredjedel innenfor oppvekstsektoren.

Kommunen er organisert med rådmann og tre kommunalsjefer med ansvar for respektive sektorer, dvs. oppvekst/kultur, helse/omsorg og plan/teknisk. Kommunen deltar i en rekke interkommunale samarbeid i Valdres (bl.a. brann og redning, pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), barnevern, NAV og Valdres Lokalmedisinske senter).

Antall innbygger i Sør-Aurdal er redusert de senere årene både gjennom fødselsunderskudd og større utflytting enn innflytting, jf. figur nedenfor.

07459: Befolkning, etter alder og år. Sør-Aurdal, Personer.

Figur 1-1: Befolkningsutvikling i Sør-Aurdal kommune. Kilde: www.SSB.no: befolkningsstatistikk.

Vi ser av figuren at andelen eldre i befolkningen er økende, antallet unge svakt fallende og antall personer i yrkesaktiv alder synkende.

Rådmannen skriver i årsmeldinga for 2018 at han mener kommunen leverer jevnt gode tjenester, men at han ser utfordringer med å opprettholde tjenestekvaliteten grunnet den demografiske utviklingen. Rådmannen mener det er nødvendig at kommunen tilpasser tjenestetilbudet til befolkningsutviklingen og effektiviserer alle tjenester gjennom økt bruk av digitale hjelpemidler.

Av kommuneplanens samfunnsdel, side 5, fremgår det bl.a. at: «Elevene i Sør-Aurdal kommune skal møte et godt skolemiljø som gir læring og trivsel for alle». Videre fremgår det at:

- Kommunen skal skape en felles pedagogisk forståelse for hva et godt skolemiljø er, og gi innsikt i hvordan en kan oppnå dette.
- Personalet skal gis kompetanse til å takle hverdagen i klasserommet både praktisk og pedagogisk.
- Skoler og klasser må være så store at det faglige miljøet blir utviklet og elevene kan lære sammen med andre på lik linje. Hensynet til sosialt og pedagogisk miljø for elevene skal være overordnet andre hensyn.
- Tilrettelagt undervisning med tidlig hjelp til barn med spesielle behov er viktig.

1.3 Bestilling, formål og problemstilling

Kontrollutvalget i Sør-Aurdal drøftet og bestilte forvaltningsrevisjon av skoleområdet i møter 7. august og 4. september 2019. Revisjonen utarbeidet utkast til prosjektplan som ble drøftet i kontrollutvalgsmøte 4. september, der det var enighet om enkelte justeringer. Kontrollutvalgsleder godkjente, iht. fullmakt fra kontrollutvalget, endelig prosjektplanen 10. september 2019.

Formålet med forvaltningsrevisjonen er å vurdere kapasitetsbehovet og driften av skolene i Sør-Aurdal kommune ut fra ulike perspektiver for å påpeke mulige forbedringsområder.

Følgende problemstillinger er definert:

1. Kan driften av skolene forbedres med tanke på:
  - a) Elevenes trivsel og læringsutbytte?
  - b) Ansattes trivsel og kompetanse, herunder rekruttering?
  - c) Ressursbruk?
2. Har kommunen, basert på dagens befolkning og befolkningsprognoser, hensiktsmessig kapasitet i skolesektoren de kommende 20 årene?
3. Har kommunen rutiner som er egna til å sikre at elevene får individuelt tilpassa undervisning og spesialundervisning ved behov?

1.4 Presiseringer og avgrensninger

Elementene i prosjektplanen er tilpasset informasjonen som er kommet frem i løpet av prosjektarbeidet.

Revisor har iht. bestillingen fra kontrollutvalget vektlagt mulige forbedringsområder, mens områder som vurderes å fungere bra er omtalt i mindre grad. Problemstillingene er iht. drøftinger og konklusjoner i kontrollutvalget belyst gjennom statistikk, spørreundersøkelse til foreldre og ansatte, samt intervjuer med rektorer og FAU-representanter. Et bredere informasjonsgrunnlag ville krevd uforholdsmessig mye ressurser. Eksempelvis kunne det vært brukt pedagogisk kompetanse til å gå inn i undervisningen for å vurdere kvaliteten og ressursbruken, og rektorenes beregninger av årsverk i undervisningen kunne vært overprøvd.

Forvaltningsrevisjonen bygger på informasjon og utredninger som allerede er gjennomført knyttet til skole i Sør-Aurdal kommune, jf. kapittel 1.6. Skolestrukturen i Sør-Aurdal kommune er ikke vurdert, da den skulle være tilstrekkelig utredet tidligere, jf. oversikt over dokumenter i kapittel 1.6. Temaet berøres imidlertid i forbindelse med problemstilling 1c (kapittel 4) om ressursbruk og problemstilling 2 (kapittel 5) om kapasitet.

1.5 Metode og gjennomføring

1.5.1 Informasjonskilder

Revisjonskriterier utledes fra følgende kilder:

- *Lov om kommuner og fylkeskommuner* (kommuneloven), 1992. Ny kommunelov gjelder fra kommunevalget i 2019, og er følgelig ikke aktuell å revidere etter.
- *Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa* (opplæringslova), 1998.
- *Spesialundervisningens forutsetninger, innsatser og resultater*, Nordahl og Hausstätter, 2009.
- *Kommuneplanens samfunnsdel for Sør-Aurdal kommune 2008-2018*.
- *Kultur for læring*, st.meld.nr. 30 (2003-2004).
- *Organisering av elevene i klasser – pedagogisk og trygghetsmessig forsvarlighet*, veileder 2017.
- *Norm for lærertetthet*, Kunnskapsdepartementet 2018.

Forvaltningsrevisjonen baserer seg for øvrig på følgende informasjonskilder:

- Styringsdokumenter og utredninger vedrørende skole for Sør-Aurdal kommune.
- Offentlige statistikker mv. om bl.a. befolkningsutvikling, ressursbruk og resultatmålinger fra skole, herunder sammenligning med andre kommuner.
- Spørreundersøkelse blant foresatte og ansatte i skolene i Sør-Aurdal.
- Intervjuer med kommunalsjef oppvekst og kultur, rektorer og representanter fra foresattes arbeidsutvalg (FAU).

1.5.2 Arbeidsprosess

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført med følgende aktiviteter / fremdrift:

Dato/periode:	Aktivitet:
7. august 2019	Kontrollutvalget i Sør-Aurdal kommune bestilte prosjektplan fra revisjonen.
4. september 2019	Drøfting av utkast til prosjektplan i kontrollutvalgsmøte.
9. september 2019	Prosjektplan godkjent av kontrollutvalgsleder, etter fullmakt fra kontrollutvalget.
9. september 2019	Oppstartsbrev til rådmannen.
12. september 2019	Oppstartsmøte med rådmannen og kommunalsjef oppvekst og kultur.
September- oktober 2019	Gjennomgang av relevant regelverket, styringsdokumenter for kommunen, interne utredninger og informasjon om skolesektoren samt aktuelle statistikker vedrørende resultater i skolene, kostnadsutvikling mv.
Sept.-okt. 2019	Utarbeide og gjennomføre spørreundersøkelse til foresatte og ansatte.
22. september 2019	Intervju med en avdelingsleder på Valdres videregående skole.
31. oktober og 6. november 2019	Intervju med rektor på de fire skolene i kommunen, herunder gjennomgang av resultater fra spørreundersøkelsen.
6./7./21. nov. 2019	Intervju med representanter fra FAU ved de fire skolene i Sør-Aurdal.
22. november 2019	Intervju med kommunalsjef oppvekst og kultur, herunder gjennomgang av resultater fra spørreundersøkelsen mv.
November 2019	Sammenstille og vurdere informasjon. Utarbeide rapport.
3. desember 2019	Verifisere og drøfte rapportutkast med rådmannen og kommunalsjef.
9. desember 2019	Revisjonsrapport sendes rådmannen til uttalelse iht. koml. § 14, 1. ledd.
10. desember 2019	Rådmannens uttale innarbeides i rapporten, jf. vedlegg. Rapport oversendes kontrollutvalget ved sekretariatet.
16. desember 2019	Kontrollutvalget: Presentasjon og behandling.

1.5.3 Spørreundersøkelsen

Spørreundersøkelsen til foresatte og ansatte er gjennomført ved hjelp av verktøyet Questback med invitasjoner via e-post. Verktøyet tillater ikke mer enn ett svar fra hver e-postadresse. Spørsmålene bygger på offentlig tilgjengelige undersøkelser på www.udir.no og www.surveio.com, med tilpasninger for problemstillingene i dette prosjektet.

Revisor har mottatt lister med e-postadresser for foresatte og ansatte ved skolene i Sør-Aurdal fra kommunens administrasjon:

- Alle ansatte med registrert e-postadresse har mottatt undersøkelsen. Svarprosenten for ansatte var på 50 %. Svarene skulle således være representative for ansatte i skolen i Sør-Aurdal kommune. Det var mulig å angi hvilken skole respondenten var ansatt på. Nær halvparten av de ansatte har angitt skole. Svar fra ansatte pr. skole er således i mindre grad representative.
- Administrasjonen hadde ikke registrert e-postadresser til foresatte til alle elever og for noen elever var det kun registrert e-postadresse for én foresatt. Revisor valgte derfor å sende e-postinvitasjon til en foresatt pr. elev. Noen foresatte har flere barn og noen har barn ved flere skoler, følgelig er antallet foresatte som undersøkelsen er sendt til færre enn antallet elever. Invitasjonen til spørreundersøkelsen er sendt til foresatte som representerer 89 % av elevene ved skolene i Sør-Aurdal kommune. Av de foresatte som mottok spørreundersøkelsen er svarprosenten på 59 %. Svarene kan derfor vurderes å være representative for foresatte i skolene i Sør-Aurdal kommune. Det var gitt mulighet til å angi hvilken skole respondenten har elev ved. Ca. 1/3 av de foresatte har valgt å ikke angi skole, men svarene pr. skole vurderes likevel å være representative.

Det ble sendt to påminnelser om spørreundersøkelsen. I påminnelsen fremgikk det at dersom respondentene kjente noen som ikke hadde fått undersøkelsen, eller om noen ønsket å svare for flere elever kunne de ta kontakt med revisor og oppgi en ny e-postadresse for å få en invitasjon. 13 foresatte/ansatte kontaktet revisor for å motta invitasjon til undersøkelsen.

Noen har vært kritiske til spørsmålsrekkefølgen, hvem undersøkelsen er sendt til og til relevansen og innholdet i noen spørsmål. Revisor forstår spørsmålene som er stilt, men det må gjøres noen valg i en slik undersøkelse og det er vanskelig å ta høyde for alt. Resultatene i spørreundersøkelsen er drøftet med rektorene, representanter for FAU og kommunalsjef oppvekst og kultur, som vurderer at resultatene i stor grad er representative. Resultatene fra spørreundersøkelsen er da også bare en del av den informasjonen revisor baserer sine vurderinger på.

Svarene på undersøkelsen på overordnet nivå er gjengitt i vedlegg. For å sikre anonymitet, er ikke detaljer pr. skole og tallet på respondenter angitt. Dette fordi antall ansatte er lavt, og det er også antallet foresatte på enkelte skoler.

En svakhet ved resultatene i undersøkelsen kan være at svarene kan være påvirket av skolestrukturdebatten. Respondentene har svart på mange undersøkelser om skolene i Sør-Aurdal tidligere og begynner å bli lei temaet. Videre kan noen være redde for nedleggelse av sine skoler.

1.6 Skoleutredninger i Sør-Aurdal kommune

Sør-Aurdal kommune har gjennom en årrekke lagt ned vesentlige ressurser i å utrede endringer i kommunens skolestruktur. Sør-Aurdal er en langstrakt kommune med flest innbyggere i nord og sør. Befolkningsgrunnlaget kan tilsa at det er rasjonelt å ha færre skoler, men bl.a. pga. reisevei og skolens betydning for den enkelte grend, er det valgt en struktur med to barneskoler, en barne- og ungdomsskole og en ren ungdomsskole.

Av sentrale utredninger og dokumenter kan nevnes:

- Kommunestyresak 04/2010: Kommunestyret vedtok å slå sammen skolekretsene Bagn, Reinli og Leirskogen etter en driftstilpasningsprosess i perioden 2008-2010. Som grunnlag for vedtaket lå omfattende utredninger og høringsprosesser og en revisjonsrapport fra 2006.

- Kommunestyresak 001/2014: Kommunestyret vedtok å engasjere KS-Konsulent for å vurdere skoleområdet. Som grunnlag for beslutningen lå bl.a. rådmannens driftsgjennomgang, investeringsbudsjettet for 2013 og en omfattende KOSTRA-analyse for 2012.
- Rapport fra KS-Konsulent, mai 2014: *Alternative skolestrukturer – Bemanningskostnader og kvalitet.*
- 2014: Driftsgjennomgang av skole bestilt av formannskapet, basert på KOSTRA-analyse fra KS.
- Kommunestyresak 029-2014: Kommunestyret vedtok videre utredning om eventuell sentralskole og samarbeid med Ringerike på flere tjenesteområder.
- Kommunestyresak 006/2015: Kommunestyret vedtok å beholde skolestrukturen, men det skulle arbeides mot langsiktige løsninger der samarbeid med Ringerike (Nes) på flere tjenesteområder skulle avklares. Dersom ikke samarbeid med Ringerike førte frem, skulle kretsgrensene endres dersom elevtallet for en barneskole i snitt kom under 35 elever og elevtallet for en ungdomsskolen i snitt kom under 15 elever over en treårsperiode. Saken var basert på utredninger av flere alternativer for skolestruktur herunder samarbeid med Nes og en rekke høringsinnspill.
- Kommunestyresak 056/2016: Det var utredet ulike modeller for samarbeid med Nes på flere tjenesteområder. Kommunestyrevedtaket satte punktum for videre vurderinger av samarbeid med Nes. Vedtaket om minstetall på antall elever pr. skole i sak 006/2015 ble fastholdt. Kommunestyret ba om løpende orientering fra administrasjonen om utvikling i elevtall.
- Kommunestyresak 013/2019: Kommunestyret videreførte tidligere vedtak om nedre grense for elevtall. Kommunestyret merket seg at grensen nærmet seg, og presiserte at det skal arrangeres høringer før tiltak iverksettes. Høringsnotatet skal godkjennes av formannskapet. Saken var basert på dokumentet *Driftsgjennomgang og administrativ organisering 2018* fra Sør-Aurdal kommune.

I disse utredningene ligger omfattende dokumentasjon på bl.a. skolebyggenes tilstand, uteområder og alternative skolestrukturer, herunder innbyggere/foresatte sitt syn på hvor skoler bør lokaliseres.

- - - - -

Revisjonen takker for godt samarbeid med administrasjonen i Sør-Aurdal kommune og konstruktive innspill fra foresatte og ansatte.

2 FORBEDRINGSMULIGHETER - ELEVENES TRIVSEL OG LÆRINGSUTBYTTE

Problemstilling 1a: Kan driften av skolene forbedres med tanke på elevenes trivsel og læringsutbytte?

2.1 Revisjonskriterier

Følgende paragrafer i opplæringsloven er spesielt aktuelle mht. elevenes trivsel og læringsutbytte:

- § 1-1, 2. ledd: Elevene skal utvikle kunnskap, ferdigheter og holdninger for å kunne mestre livet og delta i arbeid og fellesskap i samfunnet.
- § 9 A-3, 1. ledd: Skolen skal ha nulltoleranse for mobbing, vold, diskriminering og trakassering.
- § 8-2, 2. ledd: Basisgruppa skal ha en/flere kontaktlærere med ansvar for de administrative, praktiske og sosialpedagogiske oppgavene for elevene og gruppa, herunder kontakt med hjemmet.
- § 9 A-10: Kommunen skal gi forskrift om ordensreglement for den enkelte grunnskole.
- § 11-2: Ved hver skole skal det for årstrinna 5. til 7. og 8. til 10. være et elevråd.
- § 11-4: På hver skole skal det være et foreldreråd der alle foresatte som har barn i skolen er medlemmer. Fra foreldrerådet velges et arbeidsutvalg (FAU).

Når kvalitet i skolen skal defineres, kan det være relevant å vurdere skolen langs følgende dimensjoner, jf. Stortingsmelding nr. 30 (2003-2004), side 35 m.fl.:

- Strukturkvalitet, dvs. økonomien, skolebyggene, utearealet, inventaret og læremidlene.
- Prosesskvalitet, dvs. relasjoner og samhandlingen mellom elever og lærere (læringsmiljø). Læringsmiljøet på en skole skapes gjennom samhandling mellom elever, ansatte og foresatte.
- Resultatkvalitet, dvs. skolefaglige prestasjoner (målt gjennom bl.a. karakterer og nasjonale prøver) og elevenes sosiale læring og utvikling.

Med forankring i ovenstående legges følgende revisjonskriterier til grunn:

- Det fysiske og psykososiale miljøet på skolen skal bidra til at elevene trives på skolen (struktur- og prosesskvalitet).
- Elevene skal tilegne seg kunnskaper og ferdigheter og ha et læringsutbytte på nivå med sammenlignbare kommuner (resultatkvalitet).

2.2 Informasjonsgrunnlag

2.2.1 Foresatte og ansatte sine vurderinger

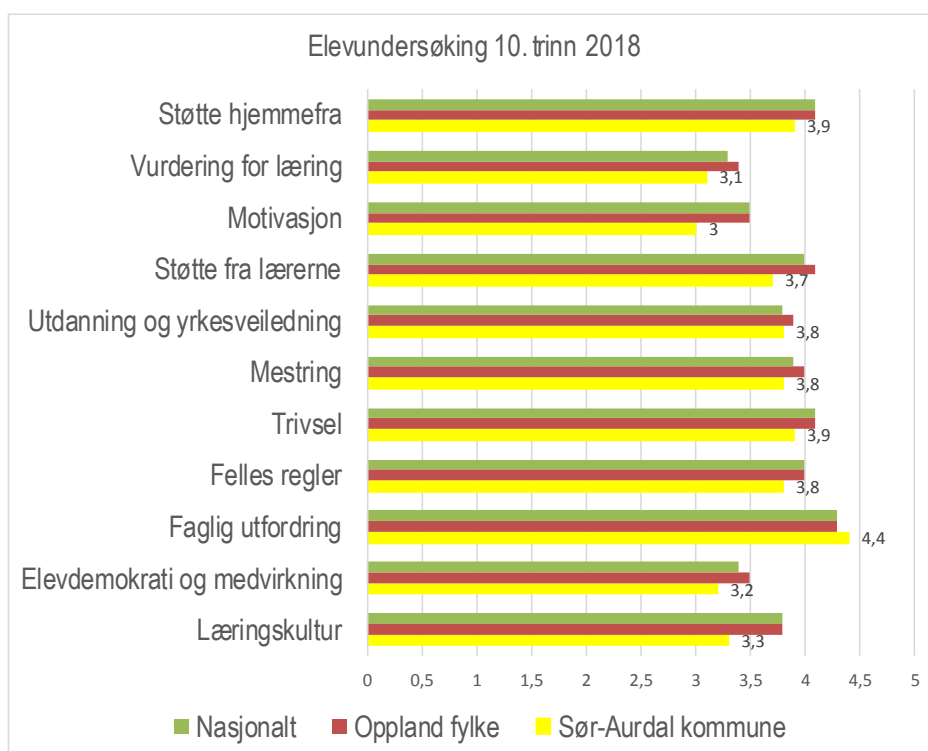
Rapportens vedlegg 2 gjengir resultater fra spørreundersøkelsen sammen med utfyllende informasjon fra intervjuer med kommunalsjef, rektorer og representanter for FAU. Følgende vurderinger er sentrale med tanke på forbedringsmuligheter for elevenes trivsel og læringsutbytte:

- Foresatte og ansatte vurderer at det psykososiale miljøet på skolen er godt og at elevene trives:
  - Det fremheves at de voksne vektlegger å skape et godt miljø. Det blir verdsatt at de voksne ved Sør-Aurdal ungdomsskole (SAUS) legger ned en ekstraordinær innsats for å skape et godt miljø for elevene som er i en sårbar alder.
  - Foresatte opplever at ikke alle skoler tidligere arbeidet like planmessig med skolemiljøet.
- Foresatte og ansatte er relativt fornøyde med hvordan skolene drives.
- De foresatte opplever de ansatte som faglig dyktige, men at det er for lite ressurser til å følge opp og gi tilstrekkelige utfordringer til den enkelte elev (individuell tilpassa opplæring).
- De foresatte er rimelig fornøyde med det faglige utbyttet elevene får på skolene i dag, men stiller spørsmål ved hvilke konsekvenser ytterligere nedskjæringer kan få for læringen

- Videre stilles også spørsmål ved om:
  - Skolene burde ha flere faglærere og om lærerne brukes til det de er best på.
  - Hensiktsmessigheten av å ha både bokmål og nynorsk på skolene i kommunen.
  - Om det bør tilbys flere fremmedspråk, enn engelsk og tysk, i ungdomsskolen.
- Selv om skolebyggene i Sør-Aurdal er relativt gamle og har ulike mangler, jf. vedlegg 3, er foresatte og ansatte for en stor del positive til byggene. Flotte skolebygg betyr mindre for kvaliteten i skolen, sies det, det viktigste er tilstrekkelig antall kompetente ansatte og moderne læringsmateriell. Størst forbedringspotensial på det fysiske læringsmiljøet ansees inneliv og arbeidsplasser til elever og ansatte å ha, da spesielt på Bagn.
- Uteområdene vurderes som gode, selv om området på Bagn av noen vurderes å være litt lite. Viktigheten av at det er nok voksenpersoner ute i friminuttene blir poengtert.
- Tilgangen på læremidler mv. anses som grei, men det stilles spørsmål ved hvorfor tilgangen på IKT-utstyr ikke er lik på alle skolene. Kommunalsjefen sier at ulikhetene skyldes ulike budsjett-prioriteringer fra rektorene, men at målet er at hver elev på 5. til 10. trinn skal ha egen PC.
- Elevdemokratiet ser ut til å fungere på skolene. Elevrådsarbeidet ved Bagn er satt mer i system dette skoleåret. Foreldresamarbeidet vurderes som bra, men noen etterlyser referater fra FAU-møtene. Sistnevnte er FAU sitt ansvar, ikke kommuneadministrasjonens.

2.2.2 Elevundersøkelser

Nasjonale standardiserte elevundersøkelser knyttet til motivasjon og trivsel på 7. og 10. trinn gjennomføres årlig. Resultatene for Sør-Aurdal for de to trinnene er ganske like for 2018, og nedenfor gjengis derfor bare resultatene for 10. trinn. Resultatene for Sør-Aurdal sammenlignes med gjennomsnittresultater for Oppland fylke og landet totalt.

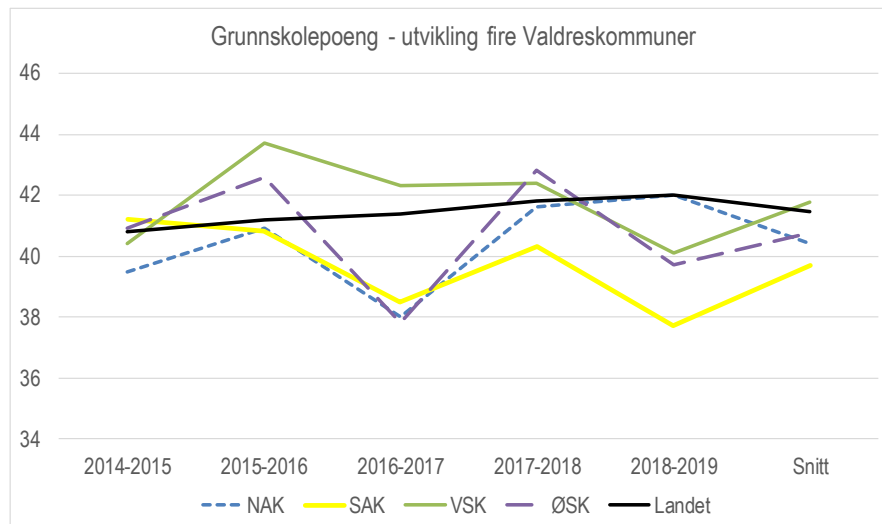
Figur 2-1 Elevundersøking 10. trinn. Kilde: www.skoleporten.no.

Vi ser at Sør-Aurdal har lavere vurderinger enn fylket og landet på de fleste områdene, men høyere på faglige utfordringer. Lavest vurdering er det på motivasjon, vurdering for læring, elevdemokrati og læringskultur.

2.2.3 Læringsresultater

Revisor har gjennomgått ulike statistikker på www.skoleportalen.no, og sammenlignet Sør-Aurdal kommune med Nord-Aurdal, Vestre Slidre og Øystre Slidre. På nasjonale prøver på femte, åttende og niende trinn ligger Sør-Aurdal nokså likt med de øvrige tre Valdreskommunene.

Ser vi på grunnskolepoeng, som er et uttrykk for gjennomsnittskarakterer for avgangskullet fra grunnskolen, er bildet annerledes, jf. grafen nedenfor.

Figur 2-2 Utvikling i grunnskolepoeng for fire Valdreskommuner og landet totalt. Kilde: www.skoleportalen.no.

Grafen viser bl.a. at landsgjennomsnittet har vært økende i perioden og at gjennomsnittskarakterene for Valdreskommunene har store svingninger fra år til år. Videre ser vi at Sør-Aurdal for en stor del har ligget under de øvrige fire Valdreskommunene og landsgjennomsnittet de siste fem årene.

2.2.4 Samtale med avdelingsleder på Valdres videregående skole

Revisor har intervjuet en avdelingsleder ved Valdres videregående skole (VVGs), for å få informasjon om hvordan elever fra skolene i Sør-Aurdal takler overgangen fra ungdomsskole til videregående skole.

Det er ingen formelle målinger eller statistikker på hvordan ungdommer fra ulike ungdomsskoler takler overgangen til videregående skole sosialt. På generelt grunnlag uttaler avdelingsleder at elever fra små skoler bruker lengre tid på å tilpasse seg den sosiale hverdagen på videregående skole enn det elever fra større skoler gjør. For 16-åringene som har gått på små skoler og i liten grad har skiftet skole før, kan det være krevende å finne seg til rette i et skolemiljø med 460 elever.

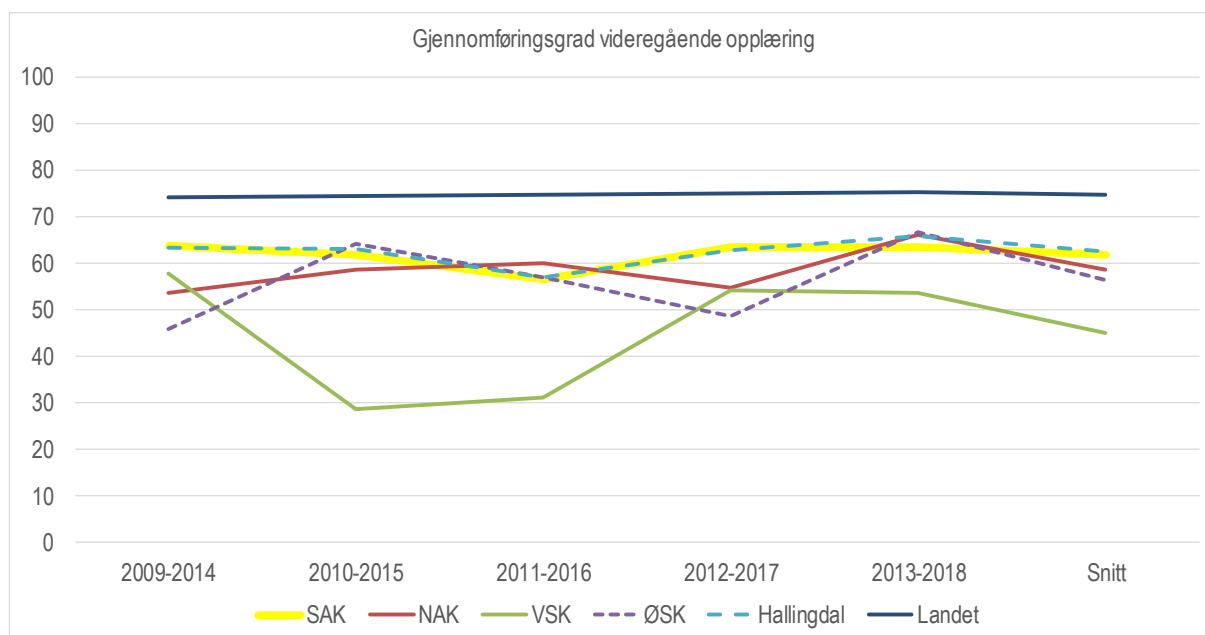
Avdelingsleder har inntrykk av at en større andel av elevene fra Hedalen, enn fra andre ungdomsskoler i Valdres, søker seg til videregående skoler utenfor distriktet. Dette kan skyldes at de uansett må bo på hybel, og at det følgelig er like aktuelt å søke på skole utenfor Valdres.

Faglig har ikke VVGs registrert at elever som kommer fra ungdomsskolene i Sør-Aurdal skiller seg ut fra elever fra andre ungdomsskoler i Valdres. Gjennomsnittskarakterer for elevene fra Sør-Aurdal, som for elever fra andre kommuner, svinger fra år til år, jf. figur 2-2. Det gjelder også avgangskarakterene for elevene i den videregående skolen. De to siste årene har gjennomsnittlig avgangskarakter for elever fra Sør-Aurdal ligget litt under gjennomsnittet for VVGs (3,7 for elever fra Sør-Aurdal mot 4,1 for hele VVGs i 2019 og 3,5 mot 3,8 i 2018).

For ungdommer som begynner på Valdres videregående skole er gjennomføringsgraden tilnærmet lik for elevene fra de ulike kommunene. Av de som begynner på skolen fullfører og består ca. 85 % av elevene. Ca. 90 % av de som begynner fullfører utdanningsløpet, men består ikke alle eksamener. Avdelingsleder har ikke inntrykk av at elever fra Sør-Aurdal kommune skiller seg ut fra andre elever i Valdres mht. til å fullføre utdanningsløpet på videregående skole når de har begynt. VVGs har imidlertid ikke oversikt over hvor mange av de som tar yrkesfag som fullfører opplæringen ved å ta fagbrev.

2.2.5 Gjennomføringsgrad videregående opplæring

En annen måling som kan si noe om kvaliteten på skolen i Sør-Aurdal er å se på gjennomføringsgrad i den videregående opplæringen generelt. Figuren nedenfor viser andelen unge fra Sør-Aurdal kommune som gjennomfører videregående opplæring også med fagbrev (ikke på bare på VVGS) sammenlignet med tre Valdreskommuner, Hallingdalskommunene og landet totalt.

Figur 2-3 Andel unge med gjennomført videregående opplæring i fire Valdreskommuner, Hallingdal og for landet.
Kilde: www.SSB.no.

Vi ser av grafen at Sør-Aurdal (61,8 %) ligger høyest på gjennomføringsgraden i snitt for de fem siste årene sammenlignet med øvrige Valdreskommuner, og marginalt lavere enn snittet for Hallingdalskommunene (62,4 %). Selv om Sør-Aurdal ligger godt an i Valdres ligger kommunen vesentlig under landsgjennomsnittet, som har en gjennomføringsgrad på 75 % for videregående opplæring.

Gjennomføringsgraden for menn er lavere (47,1 %) enn for kvinner (74,4 %) i Sør-Aurdal slik det er for øvrige Valdreskommuner. Tilsvarende tall for landet viser en gjennomføringsgrad for menn på 70 % og for kvinner på 81 %. Sør-Aurdal har følgelig størst utfordringer med frafall for unge menn, noe som i alle fall delvis kan skyldes at menn i Sør-Aurdal i større grad enn kvinner tar yrkesfag der de sikter mot et fagbrev. Avdelingsleder ved VVGS sier at det er en utfordring at frafallet måles over fem år. På Valdres videregående skole er det mange som tar yrkesfag, går ut i lære og venter noen år før de tar fagbrev. Disse ungdommene vil komme på den offentlige frafallsstatistikken, selv om de gjennomfører et utdanningsløp og kommer i relevant arbeid.

2.3 Revisors vurderinger

Foresatte og ansatte ved skolene i Sør-Aurdal mener at det psykososiale skolemiljøet er relativt godt. Eleven trives med hverandre og de voksne på skolene. Dersom det oppstår utfordringer i skolemiljøet oppleves det nå at problemene blir tatt tak i av skoleledelsen.

Av den landsomfattende elevundersøkelsen for 10. klasse ser vi at Sør-Aurdal har noe å strekke seg etter mht. elevens trivsel, da kommunen ligger noe bak resultatet både nasjonalt og for Oppland fylke. Det kan underbygge at det fortsatt er rom for å videreutvikle det gode og planmessige arbeidet med skolemiljøet i Sør-Aurdal.

Sosiale ferdigheter er vanskelig å måle, men foresatte og foreldre ved skolene i Sør-Aurdal mener at elevene tilegner seg sosiale ferdigheter og fungerer godt sammen. Avdelingsleder på VVGS har imidlertid uttalt at elever fra mindre ungdomsskoler har større utfordringer med å tilpasse seg den videregående skolen enn det elever fra større skoler har.

Når det gjelder det fysiske skolemiljøet, fremstår uteområdene som gode med unntak av at noen mener Bagn har litt liten plass. Det er viktig at rektorene fortsatt har fokus på å sikre at det er nok, og oppmerksomme, voksne ute i friminutter, samt før og etter skoletid.

Skolebyggene er alle av eldre dato, bygget mellom 1955 og 1978, men det er noe ulik oppfatning av oppgraderingsbehovet. Det er enighet om at Bagn bør oppgraderes, og det ligger i da også i kommunens planer. Bagn har også behov for bedre arbeidsplasser for både elever og ansatte. Generelt mener foresatte og ansatte at byggene er greie nok, ettersom de er mer opptatt av ressurser og læringsutbytte enn av nye og moderne skolebygg. Revisor har selv registrert at skolebyggene har et moderniseringsbehov. Det er også behov for tiltak knyttet til universell utforming og inneklima, jf. vedlegg 3, selv om førstnevnte ikke skal ha noen praktisk betydning for dagens elever og foresatte.

Revisor registrerer at læringsmateriell, undervisningsmetoder og IKT-utstyr, ikke nødvendigvis er likt i skolene i Sør-Aurdal. Ulikheter i vesentlige forhold kan gi elevene ulike forutsetninger for å lære. Ett annet konkret eksempel på ulik praksis er at elever ved SAUS tilbys «praktisk arbeid» på timeplanen, herunder «mekkeverksted», mens det til nå ikke har vært et tilbud i Hedalen. Ulik praksis underbygger behovet for å utvikle og implementere felles strategier og mål for skolene i Sør-Aurdal.

Læringsutbytte i dagens skole vurderes ut fra spørreundersøkelser og intervjuer som bra, men det er bekymringer rundt om det er nok ressurser til at den enkelte elev får tilfredsstillende oppfølging. Bekymringer gjelder alle elever, men spesielt de som har læringsutfordringer og faglig sterke elever som kunne trenge større utfordringer.

Skolene i Sør-Aurdal har like gode resultater på nasjonale prøver som øvrige skoler i Valdres, men går vi til grunnskolepoeng (snittet på avgangskarakterene i 10. klasse) ligger Sør-Aurdal lavere enn øvrige Valdreskommuner og landet. Det er også slik at gjennomsnittlig avgangskarakter for elevene fra Sør-Aurdal de to siste årene har ligget lavere enn for VVGS elevene totalt.

De unge fra Sør-Aurdal har hatt høyere gjennomføringsgrad for videregående opplæring de siste årene enn øvrige Valdreskommuner. Sør-Aurdal (61,8 %) ligger imidlertid vesentlig under landsgjennomsnittet (75 %). Den største utfordringen er gjennomføringsgraden for menn, noe som kan ha sammenheng med at menn i større grad enn kvinner tar yrkesfag og ikke tar fagprøver innenfor tiden det måles i.

Ovenstående kan indikere at det er et forbedringspotensial når det gjelder læringsutbyttet i skolene i Sør-Aurdal. Årsaken til at det er et forbedringspotensial er sannsynligvis sammensatt, og læringsutbyttet kan sannsynligvis bedres gjennom en kombinasjon av tiltak. Eksempelvis bedre overordna styring av skolene, økt kompetanse på alternative undervisningsformer, mer samarbeid mellom de ansatte og mer målretta innsats fra de foresatte.

2.4 Revisors konklusjoner og anbefalinger

Revisor vurderer at driften av skolene i Sør-Aurdal i første rekke kan forbedres mht. elevenes trivsel og læringsutbytte på følgende områder:

- Vurdere om lærertettheten er forsvarlig.
- Kommunen vil kunne ha fordel av å implementere felles strategier, planer og mål for driften av skolene, for å sikre like muligheter for alle elever, herunder lik tilgang til og bruk av læremidler, IKT-utstyr mv.
- Selv om det ikke er prioritert høyest av ansatte og foresatte, kan en viss modernisering av skolebyggene, da spesielt inneklima og inventar, gjøre skolemiljøet hyggeligere.

Revisor understreker betydningen av at kommunen viderefører, og videreutvikler, det gode planmessige arbeidet for å sikre et godt sosialt miljø for elevene.

Det henvises for øvrig til kapittel 3.4 da momentene som kan forbedre de ansattes trivsel og kompetanse også kan forbedre elevenes trivsel og kompetanse.

3 FORBEDRINGSMULIGHETER – ANSATTES TRIVSEL OG KOMPETANSE

Problemstilling 1b: Kan driften av skolene forbedres med tanke på ansattes trivsel og kompetanse, herunder rekruttering?

3.1 Revisjonskriterier

Følgende paragrafer i opplæringsloven er spesielt aktuelle mht. ansattes trivsel og kompetanse:

- § 9-1, 1. ledd: Hver skole skal ha en forsvarlig faglig, pedagogisk og administrativ ledelse.
- § 9-1, 2. ledd: Opplæringen skal ledes av rektor, som skal være fortrolig med den daglige virksomheten og arbeide for å videreutvikle den. Rektor skal ha pedagogisk kompetanse og nødvendige lederegenskaper.
- §§ 10-1 og 10-2: Ansatte i undervisningsstillinger skal ha relevant fagleg og pedagogisk kompetanse.
- § 10-8: Skoleeier har ansvar for å ha riktig og nødvendig kompetanse i virksomheten.

Rådmannen skal iht. kommuneloven, 1992, § 23 nr. 2, 2. ledd «...sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll.» Rådmannen har følgelig ansvar for at kommunen har betryggende internkontroll, og av det følger at kommunen bør ha overordna strategier, planer, mål og oppfølgingssystemer for driften av skolene. Internkontrollbestemmelsen tydeliggjøres i den nye kommunelova.

På side fem i Sør-Aurdal sin kommuneplan (samfunnsdelen) fremgår det bl.a. at: «Skoler og klasser må være så store at det faglige miljøet blir utviklet og elevene kan lære sammen med andre på lik linje. Hensynet til sosialt og pedagogisk miljø for elevene skal være overordnet andre hensyn».

Med forankring i lovgrunnlaget og kommuneplanens samfunnsdel legges følgende revisjonskriterier til grunn: Skolene i Sør-Aurdal skal over tid ha:

- Ansatte som mener at de har et godt arbeidsmiljø.
- Et bredt kompetansemiljø som er i utvikling og bidrar til å sikre den enkelte elevens læring.
- Internkontrollsystemer, hvor overordna strategier, planer og mål er felles for skolene i kommunen og gjennomføringen følges opp av kommuneledelsen.

3.2 Informasjonsgrunnlag

3.2.1 Foresatte og ansatte sine vurderinger

Rapportens vedlegg 2 gjengir resultater fra spørreundersøkelsen sammen med utfyllende informasjon fra intervjuer med kommunalsjef, rektorer og representanter for FAU. Følgende vurderinger er sentrale med tanke på forbedringsmuligheter for ansattes trivsel og kompetanse:

- De ansatte opplever å ha et godt arbeidsmiljø.
- De ansatte opplever at Sør-Aurdal med dagens budsjetter nærmer seg en grense mht. å drive skolene forsvarlig. Det oppleves at bemanning og ledelseskapasitet er på et minimum, noe som f.eks. gjør seg utslag i at det ikke er budsjetter til å sette inn vikarer ved korttidsfravær.
- Rektorene opplever at de ansatte står på for elevene og at mange gjør en ekstraordinær innsats, men er bekymret for hvordan stort arbeidspress over tid kan påvirke arbeidsmiljøet og sykefraværet. I tillegg er hyppige skolestrukturdebatter og budsjettnedskjæringer en belastning både for elever, foresatte og ansatte.

- Det etterlyses overordna strategier, planer og mål som kan bidra til at skolene i kommunen drives etter felles prinsipper, og derigjennom gir elevene de samme mulighetene uavhengig av hvilken skole de går på i kommunen. Det blir påpekt at det er forskjeller mellom skoler og at det er forskjeller mellom ulike trinn på samme skole. På de områdene kommuneledelsen har planer og skriftlige rutiner kan de kommuniseres bedre.
- Det oppleves ikke at administrative rutiner kommuniseres i tilstrekkelig grad i organisasjonen. Dette gjelder f.eks. økonomirapportering/budsjettering og samhandling med eiendomsdriften hvor det bl.a. etterlyses rutiner for kommunikasjon med vaktmester og FDV-planer for byggene det drives skole i.
- De ansatte har arbeidskontrakter, men ikke alle opplever å ha den stillingsprosenten de ønsker, og det har ikke vært gjennomført medarbeidersamtaler på alle skoler.
- De ansatte mener det kan være utviklingsmuligheter mht. at hver enkelt tar ansvar for kompetanseheving og -deling. De ansatte mener også at kommunen sin tilrettelegging for kompetanseheving på ulike områder kan forbedres. Spesielt gjelder dette IKT (særlig på SAUS) og individuelt tilpassa opplæring (særlig i Bagn og i Hedalen).
- De ansatte samarbeider hovedsakelig med kollegaer på egen skole, og i liten grad med kollegaer på andre skoler i kommunen. Det er noe samarbeid med skoleledelsen, med PPT, helsesykepleier og vernepleier.
- Arbeidsplassene for ansatte er ikke gode nok på alle skoler, spesielt ikke på Bagn hvor det også oppleves å være trangt om plassen.
- De ansatte er kritiske til kommunen sitt rekrutteringsarbeid uten at det kommer klart frem hva som bør bedres.
- Kommunene i Valdres samarbeider om innføring av IKT-systemer i skolene. Revisor har fått forståelse for at ikke alle valg av systemer har vært like hensiktsmessige, noe som har medført at skolene må forholde seg til mange IKT-systemer og at skolene bruker systemene ulikt.

3.2.2 Lærertetthet

I tabellen under vises noen nøkkeltall knyttet til ansatte i skolene i Sør-Aurdal for skoleåret 2017/2018.

	SAUS	HBUS	Bagn	Begnad.	Totalt
Antall årsverk	19,58	15,89	16,21	8,80	60,47
Andel lærere	78 %	74 %	82 %	64 %	76 %
Antall elever pr. årsverk	4,39	4,69	8,55	4,49	5,6
Sykefravær (2018)	5,4 %	5,0 %	6,9 %	5,3 %	
Turnover (antall sluttet) (2018)	2,0	3,0	2,0	1*	7

* Flyttet til annen skole i SAK

Figur 3-1: Nøkkeltall ansatte i skolene i Sør-Aurdal kommune. SAUS: Sør-Aurdal ungdomsskole. HBUS: Hedalen barne- og ungdomsskole. Bagn: Bagn skule. Begnad.: Begnadalen skole. Datakilde: Sør-Aurdal kommune.

Vi ser av tabellen at:

- Sykefraværet ligger på et akseptabelt nivå og at det i siste skoleår var få som sluttet i skolene i Sør-Aurdal. Sykefraværet på Bagn var høyere enn ved de andre skolene.
- Antall elever pr. årsverk ved skolene er tilnærmet likt på SAUS, HBUS og Begnadalen, mens lærertettheten er lavere på Bagn som har flest elever.
- Andelen årsverk gitt av utdannede lærere i prosent av antall årsverk på skolen ligger lavest i Begnadalen med 64 % og høyest på Bagn med 82 %.

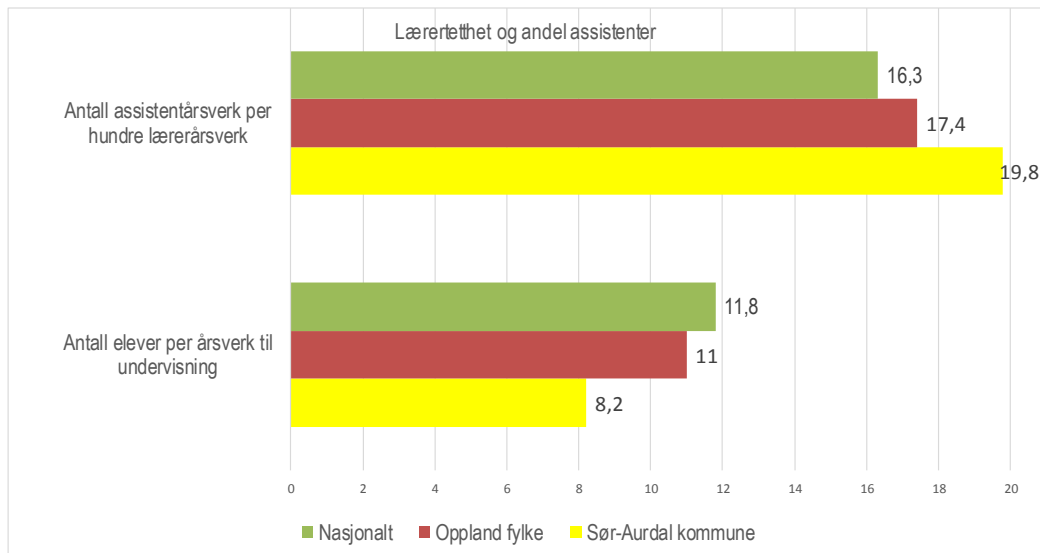
I tabellen nedenfor vises utviklingen i gruppestørrelse i Sør-Aurdal sammenlignet med tilsvarende tall for KOSTRA-gruppe 2, som skal være kommuner med tilnærmet samme egenskaper (størrelse, inntektsgrunnlag, befolkningssammensetning mv.).

	SAK -15	SAK -16	SAK -17	SAK -18	Snitt 15-18	Gr. 2 -18	Differanse
Gruppestørrelse - indikerer lærertettheten	11,7	11,3	12,0	11,6	11,7	13,5	-1,9

Figur 3-3: Utvikling i gruppestørrelser i Sør-Aurdal sammenlignet med KOSTRA gruppe 2. Kilde: KOSTRA.

Vi ser at Sør-Aurdal i snitt har flere ansatte pr. elev enn det sammenlignbare kommuner har.

I grafen nedenfor sammenlignes lærertettheten i Sør-Aurdal med Oppland fylke og landet.

Figur 3-2: Lærertetthet i Sør-Aurdal kommune sammenlignet med fylket og landet. Kilde: www.skoleporten.no.

Vi ser av grafen at:

- Antall elever pr. årsverk til undervisning er lavere i Sør-Aurdal enn i Oppland og landet totalt.
- Sør-Aurdal ligger noe høyere på andelen assistentårsverk pr. hundre lærerårsverk (19,8) enn snittet for Oppland (17,4) og landet (16,3).

Ressurser til skolene tildeles gjennom årlige budsjettprosesser, og den mest vesentlige posten i skolene er lønnsbudsjettet. Lønnsmidler tildeles den enkelte skole ut fra bl.a. antall elever, antall grupper/klasser og vedtak om spesialundervisning. Rektorer og kommunalsjefen gjennomgår og kvalitetssikrer budsjettet for å sikre at ressursene er iht. gjeldende regelverk.

3.3 Revisors vurderinger

Ut fra hva de ansatte selv svarer i spørreundersøkelsen opplever de at det er et godt arbeidsmiljø ved skolene i Sør-Aurdal. Det underbygges av at foresatte og rektorer mener at de ansatte er motiverte og gjør en god jobb for elevene, og noen snakker om at det er en «dugnadsånd» blant de ansatte.

Lærertettheten ved skolene i Sør-Aurdal er ulik, og det er færre elever pr. voksen i skolene i Sør-Aurdal enn i sammenlignbare kommuner. Dette kan dels skyldes at Sør-Aurdal er en liten kommune, dels at kommunen har forholdsvis mange og fådelte skoler, dels at timeverk til spesialundervisning kan være ulikt. Det er naturlig at fådelte skoler har høyest voksentetthet, ettersom det å undervise flere årstrinn som har ulike læringsmål kan anses som mer krevende enn å undervise ett årstrinn der elevene har samme læringsmål.

De ansatte, foresatte og skoleledelsen er usikre på om skolene har tilstrekkelig undervisnings- og ledelseskapasitet til å drive skolene forsvarlig. Den opplevde knappheten på ressurser kan få konsekvenser for kvaliteten på undervisningen og især muligheten til å følge opp og gi den enkelte elev tilpassa opplæring. Revisor understreker betydningen av at kommunen er oppmerksom på hvordan opplevd knapphet på ressurser kan påvirke faktorer som sykefravær, turnover og arbeidsmiljø. Det foreligger ikke informasjon som tilsier at det er grunnlag for å overprøve fagpersonenes vurderinger av ressursbehovet i skolene i Sør-Aurdal.

Sør-Aurdal kommune har fire skoler med mellom 9 og 20 årsverk, og hver av disse kan vanskelig utgjøre store og brede fagmiljøer. Likevel foregår det meste av samarbeidet med kollegaer på egen skole. Samarbeidet mellom skoler synes å være nærmest fraværende og er følgelig heller ikke satt i system.

De ansatte mener ledelsen kan legge bedre til rette for kompetanseheving generelt, og spesielt på IKT og alternative undervisningsformer. Dette samsvarer ikke helt med at kommunen de siste årene har satt av midler til etterutdanning, men at det ikke alltid har vært nok ansatte som har meldt seg. Det kan imidlertid tyde på at de ansatte ønsker seg andre former for kompetanseheving som f.eks. kortere kurs. Videre kan det indikere at det kan være hensiktsmessig å øke bevisstheten på at den ansatte selv har et ansvar for å oppgradere kompetansen, ved å melde ønsker til ledelsen, ved kompetansedeling med kollegaer også på andre skoler og benytte etablerte nettverk som Sør-Aurdal er med i.

Etter revisors vurdering vil små skoler i større grad enn store skoler ha nytte av samarbeid med andre for å få nye impulser og øke kompetanse og ferdigheter både faglig og pedagogisk. Samarbeid for å fremme utvikling kan f.eks. foregå ved at kontaktlærere på samme klassetrinn i kommunen utarbeider felles undervisningsopplegg, noe som også kan bidra til at elevene gis samme mulighet til å lære uavhengig av hvilken skole de går på og uavhengig av hvilken lærer de har. Ett annet eksempel på samarbeid og utvikling kan være at Sør-Aurdal kommune etablerer hospiteringsordninger mellom egne skoler eller med skoler i andre kommuner. Det kan også være relevant å etablere en felles «vikarpool» for skolene i Sør-Aurdal. Fortrinnsvis vikarer i fast stilling som arbeider på den skolen det til enhver tid er størst behov. Dette har Sør-Aurdal forsøkt, men det er utfordrende å få noen til å bli over tid i stillinger som oppleves som noe uforutsigbare.

Opplevd mangel på mulighet til kompetanseheving kan ha sammenheng med opplevd ressursmangel. Uten mulighet til å sette inn vikarer kan det være vanskelig å sette av tid til å gå på kurs, egenstudier og samarbeid med andre skoler mv.

De ansatte synes å være kritiske til ledelsens rekrutteringsarbeid. I samtale med FAU har det kommet frem at kommunen tidligere var sent ute med å lyse ut stillinger, men at dette er blitt bedre. Det er heller ingen fordel dersom det er slik at unge lærere får lave stillingsprosenten og blir flyttet mellom skoler. Videre fremgår det av kommentarene til spørreundersøkelsen at det bør legges til rette for å ansette yngre kvalifiserte lærere som ønsker å flytte tilbake til kommunen, f.eks. ved å tilby bolig og legge til rette for boligfelt. Usikkerheten knyttet til ressursituasjon og skolestruktur svekker mulighetene både for å rekruttere og beholde lærere.

Kommuneledelsen fokus oppleves å ligge på sparing, ikke på skoleutvikling og læring. Dette er ikke ønsket fra kommuneledelsens side, men et uttrykk for en vanskelig situasjon kommunen av ulike årsaker er kommet opp i. Det etterlyses overordna strategier, planer og mål for skolene i Sør-Aurdal slik at elevene kan få samme muligheter til å lære. Det gir grunn til undring når kommunens skoler synes å brukes ulike læremidler, bruker IKT-systemer ulikt og har ulik tilgang på IKT-utstyr. Dersom kommunen har fastsatt en strategi for f.eks. tilgang til PC-er og har en fungerende internkontroll skal det ikke være opp til rektor å endre dette gjennom budsjettprioriteringer.

All den tid det ikke oppleves at kommunen har overordna planer og mål for driften av skolene, blir det vanskelig å se at rådmannen har mulighet til å tilfredsstillende kommunelovens bestemmelser om internkontroll. Sør-Aurdal er i ferd med å revidere kommuneplanen med en egen del om skole, som behandles tidlig i 2020. Denne kan brukes som grunnlag for å skape felles mål og dermed legge til rette for å utøve internkontroll.

Revisor vil også påpeke at entydige og kommuniserte administrative rutiner kan være viktig for å fremme effektivitet og trivsel på skolene. Dette gjelder f.eks. budsjett rutiner og kommunikasjonsrutiner mellom eiendomsavdelingen og rektorene som brukere av byggene, både når det gjelder daglige oppgaver og langsiktige planer om forvaltning, drift og vedlikehold (FDV).

3.4 Revisors konklusjoner og anbefalinger

Det er alvorlig når ansatte og foresatte er usikre på om det er tilstrekkelig med ressurser til å drive skolene forsvarlig. Den opplevde knappheten på ressurser kan få konsekvenser for kvaliteten på undervisningen og muligheten til å følge opp og gi den enkelte elev tilpassa opplæring. Usikkerhet knyttet til ressurstilgang og skolestruktur kan få konsekvenser også for faktorer som arbeidsmiljø, rekruttering, turnover og sykefravær.

Etter revisors vurdering kan driften av skolene i Sør-Aurdal forbedres ved at kommunen utarbeider og implementerer felles strategier, planer og mål slik at skolene driftes etter samme prinsipper. Dette for å utnytte ressursene bedre, gi elevene samme muligheter for å lære, fremme læring og etterleve kommunelovens krav om internkontroll:

- Felles planer og mål, der bl.a. rammer for samarbeid, kompetanseutvikling og -deling konkretiseres, kan bidra til en mer meningsfull hverdag og bedre arbeidsmiljø for de ansatte, og ikke minst bedre læring for elevene. Eksempelvis:
  - Økt kompetanse på alternative undervisningsformer vil kunne bidra til å bedre den individuelt tilpassa opplæringen og redusere spesialundervisningen.
  - Økt kompetanse på IKT og lik tilgang på IKT-utstyr mv. kan gi elevene på de ulike skolene samme muligheter for å lære både IKT og andre fag.
- Ved å systematisere samarbeid mellom ansatte og mellom skoler i større grad kan ansatte oppleve at de er i et større fagmiljø, hvilket kan øke mulighetene for å beholde ansatte og for å rekruttere kvalifisert personell.
- Færre IKT-systemer å forholde seg til for ansatte, elever og foresatte vil kunne gi bedre samarbeid mellom skole og hjem og forenkle hverdagen både for elever, ansatte og foresatte.
- Kommuniserte administrative rutiner, herunder kommunikasjonsrutiner med eiendomsavdelingen kan gi rektor mer tid skoleutvikling.

Det henvises for øvrig til kapittel 2.4 da momentene som kan forbedre elevenes trivsel og læring også kan forbedre de ansattes trivsel og kompetanse.

4 FORBEDRINGSMULIGHETER - RESSURSBRUK

Problemstilling 1c: Kan driften av skolene forbedres med tanke på ressursbruk?

4.1 Revisjonskriterier

Følgende paragrafer i opplæringsloven er spesielt aktuelle mht. ressursbruk i skolene:

- § 9-1, 1. ledd: Hver skole skal ha en forsvarlig faglig, pedagogisk og administrativ ledelse.
- § 9-3: Skolene skal ha tilgang til nødvendig utstyr, inventar og læremiddel.
- § 9-5: Kommunen skal sørge for tjenlige grunnskoler.
- § 10-8: Skoleeier har ansvar for å ha riktig og nødvendig kompetanse i virksomheten.

Videre sier kommuneplanens samfunnsdel side 5: «Skoler og klasser må være så store at det faglige miljøet blir utviklet og elevene kan lære sammen med andre på lik linje. Hensynet til sosialt og pedagogisk miljø for elevene skal være overordnet andre hensyn».

Med forankring i lovgrunnlaget og kommuneplanen legges følgende revisjonskriterier til grunn:

- Kommunen sin ressursbruk til skole skal være på nivå med sammenlignbare kommuner.
- Skoleledelsen skal vurdere ressursinnsatsen i skolene til å være forsvarlig.

4.2 Informasjonsgrunnlag

4.2.1 KOSTRA-tall

I tabellen nedenfor vises utvikling i Sør-Aurdal sine driftsutgifter til skolesektoren de fire siste årene, gjennomsnittet for de fire årene, tall for sammenlignbare kommuner (KOSTRA-gruppe 2) og forskjellen mellom Sør-Aurdal kommune og KOSTRA-gruppe 2.

NØKKELTALL RESSURSBRUK:	SAK -15	SAK -16	SAK -17	SAK -18	Snitt 15-18	Gr. 2	Differanse
Netto dr.utg. grunnskolen i prosent av samlede netto dr.utg. (prosent) - KOSTRA	22,5	22,8	21,5	22,2	22,3	22,7	-0,4
Netto dr.utg. til grunnskolen per innbygger 6-15 år (kr) - KOSTRA	126 450	141 027	132 816	147 834	137 032	133 902	3 130
Gruppestørrelse 2 (antall) - indikerer lærertettheten - KOSTRA	11,7	11,3	12,0	11,6	11,7	13,5	-1,9

Figur 4-1: Utvikling i driftsutgifter for Sør-Aurdal kommune sammenlignet med KOSTRA-gruppe 2. Kilde: KOSTRA.

Vi ser av tabellen at:

- Andelen av kommunebudsjettet som går til skolen i Sør-Aurdal har vært på samme nivå de siste fire årene, dvs. ca. 22 %, noe som er på nivå med sammenlignbare kommuner.
- Driftsutgifter til grunnskolen pr. innbygger i grunnskolepliktig alder (6 til 15 år) har vært kr 137.032 i snitt de siste fire årene. Dette er vel kr 3.000 mer enn det sammenlignbare kommuner bruker pr. elev i grunnskolen.
- Gruppestørrelsen, som indikerer lærertettheten, er i snitt ca. to elever mindre i Sør-Aurdal enn i sammenlignbare kommuner.

4.2.2 Regnskapstall

I tabellen under vises regnskapstall 2018 for den enkelte skole i Sør-Aurdal kommune:

	SAUS	HBUS	Bagn	Begnad.	Totalt
Inntekter	470	2 100	829	329	3 728
Personalkostnader	-10 737	-11 000	-12 539	-5 949	-40 225
Andre driftsutgifter	-329	-352	-508	-164	-1 352
Skysskostnader	-572	-585	-686	-330	-2 173
Netto driftsutgifter*	-11 168	-9 837	-12 904	-6 114	-40 022
Anslag drift og vedlikehold	-2 231	-1 788	-1 440	-1 548	-7 007

* Kommuneledelse, sentraladministrasjon og drift/vedlikehold er ikke inkludert

Figur 4-2: Driftskostnader 2018 pr. skole i Sør-Aurdal kommune. Datakilde: Sør-Aurdal kommune.

Vi ser av tabellen at personalkostnader er den mest vesentlige posten i skolebudsjettet, det er lite kostnader til øvrig drift. Inntektene på skolene gjelder gjesteelever, ulike former for tilskudd fra stat og fylke mv. Sør-Aurdal kommune får refundert kostnader til elever med folkeregisteradresse i andre kommuner med utgangspunkt i hvor mye det koster å ha en elev i skolen i Sør-Aurdal (KOSTRA-tall). Dokumenterte tilleggskostnader refunderes 100 %. Alle refusjoner inntektsføres på skolen der gjesteeleven går.

Kostnader til drift og vedlikehold av kommunes formålsbygg bokføres på eiendomsavdelingen. Tallene i tabellen over for drift og vedlikehold til skolene oppgis som «anslag» ettersom personalet arbeider på flere bygg, og det er vanskelig å fastslå nøyaktig hvor stor andel av lønnen som skal henføres hvor. I Hedalen og Begnadalen bruker skole og barnehage samme bygg og ikke alle kostnader kan henføres til et av områdene. Tallene i tabellen er gjennomsnittet for de tre siste årene.

4.2.3 Nøkkeltall pr. skole

Med bakgrunn i elevtall, antall kvadratmeter pr. skole og driftsutgifter har vi beregnet enkelte nøkkeltall for regnskapsåret 2018 (elevtall i snitt for skoleårene 2017/2018 og 2018/2019):

	SAUS	HBUS	Bagn	Begnad.	Totalt
Antall elever	86	75	139	40	339
Dr.utg. pr. elev*	130	132	93	155	118
Antall årsverk*	19,6	15,9	16,2	8,8	60,5
Elever pr. årsverk	4,4	4,7	8,5	4,5	5,6
Ca. antall kvm.	3 179	2 547	2 052	2 205	9 983
Kvm. pr. elev	37,0	34,2	14,8	55,8	29,5

* Kommuneledelse, sentraladministrasjon og drift/vedlikehold er ikke inkludert

Figur 4-3: Beregna nøkkeltall pr. skole i Sør-Aurdal kommune. Datakilde: Sør-Aurdal kommune.

Vi ser av tabellen at:

- Driftsutgiftene pr. elev er lavere på Bagn enn på øvrige skoler. Dette er et resultat av at antall elever pr. årsverk er vesentlig høyere på Bagn enn på de andre skolene. Den minste skolen har høyest utgifter pr. elev.
- Elevene på Bagn har også færre kvadratmeter å boltre seg på enn elevene på de andre skolene. Det gjelder også skolens uteområde.

4.2.4 KS Konsulent sin rapport fra 2014

KS-Konsulent utarbeidet i 2014 rapporten *Alternative skolestrukturer – Bemanningskostnader og kvalitet for Sør-Aurdal kommune*. Rapporten gir på sidene 9-18 en redegjørelse og vurdering av ressursbruken i skolesektoren i Sør-Aurdal, der det bl.a. fremkommer at netto driftsutgifter pr. innbygger 6-15 år lå stabilt litt over landsgjennomsnittet frem til 2005 for deretter å øke kraftig. Særlig stor er veksten fra 2011 til 2012 da elevtallet ble redusert med 18 uten tilsvarende reduksjon av utgiftene.

Statens rammetilskudd avhenger bl.a. av kommunens antall innbyggere i skolepliktig alder. Når det blir færre elever, reduseres kommunens inntekter tilsvarende. «Når elevtallet videre framover er synkende, må Sør-Aurdal redusere utgiftsnivået for å tilpasse utgiftene til kommunens forventede fremtidige inntektsnivå», fremgår det av KS-rapporten.

Videre fremholdes det at: «KS-Konsulents erfaringer fra tidligere evalueringer viser at små skoler i all hovedtrekk er vesentlig dyrere å drive enn store skoler, nettopp som følge av begrensningen i å kunne få til rasjonelle/kostnadseffektive inndelinger av elevene i undervisningsgrupper og slik en optimal bruk av lærerressursene (i et økonomisk perspektiv).»

4.2.5 Innsparingspotensial ved endring av skolestruktur

Sør-Aurdal kommune har over tid utarbeidet flere utredninger for å beregne mulige innsparinger ved endring av skolestruktur, jf. dokumenter listet opp i kapittel 1.6. I siste utredning *Driftsgjennomgang og administrativ organisering 2018*, fremkommer bl.a. følgende:

- Elevtallsutviklingen er forventet å være negativ de kommende årene, hvilket medfører en ytterligere nedgang i kommunens inntekter. Fra skoleåret 2017/2018 til 2022/2023 er nedgangen på 40 elever, hvilket gir ca. kr 4,4 mill. i reduserte inntekter, noe som tilsvarer 7-8 årsverk.
- «Det er vanskeleg å sjå for seg ein slik reduksjon i den skulestrukturen vi har i dag, utan at det går kraftig ut over kvaliteten på undervisninga».

Om de ulike alternativene, som er drøfta i tidligere utredninger, sier gruppa bl.a. følgende:

Skolestruktur:	
Sentralskole	En sentralskole vil være det rimeligste alternativet, fordi det da er lettest å samordne ressurser til undervisning. Utbygging av hall og kulturhus på Fossvang gjør det økonomisk urealistisk å plassere en eventuell sentralskole på et annet sted enn i Bagn. Gruppa finn det imidlertid ikke forsvarlig med en sentralskole på Bagn fordi reiseveien blir for lang for de minste barna. Tidligere utredninger har estimert årlig innsparing til opp mot kr 8 mill.
1. -10. skole i sør og nord	Skola i sør lokaliseres enten i Hedalen eller i Begnadalen, skola i nord på Bagn. Tidligere utredninger viser små innsparinger.
Ett eller flere oppvekst-senter i sør	Barnehage og 1. til 4. trinn samlokaliseres, mens alle på 5. til 7. trinn går på Bagn. Skola på Bagn er ikke dimensjonert for alle elever på 5. til 7. trinn, og løsningen medfører en for lang bussreise også for dem. Gruppa mener det er vanskelig å se at løsningen gir økonomiske innsparinger, men det er ikke gjort beregninger for dette alternativet.
HEBU, SAUS og Bagn (inkl. Begnadalen)	Slås Begnadalen og Bagn sammen er det risiko for at antallet grupper øker, også fordi det kan bli krav om bokmålklasser for elever som har gått i Begnadalen. Kommunestyret har vedtatt at utbyggingen på Fossvang skal gi plass til alle elevene fra Begnadalen. Gruppa anslår årlig utgiftsøkning til ca. kr 2 mill., mens utredninger fra kom.styresak 029/014 anslår innsparingen til å være i størrelsesorden kr 0,27 til kr 0,95 mill.
Ringerike	Samarbeid mellom Sør-Aurdal og Ringerike (Nes) ble avsluttet i kom.styresak 056/2016.

Av utredningen fremgår det videre at:

- Undervisningsgruppene på ungdomstrinnet koster mer enn på barnetrinnet. Det vil derfor være tjenlig å flytte alle ungdomsskoleelever til Bagn.
- Kommunen må opprettholde et barneskoletilbud både i den sørlige og i den nordlige delen av kommunen, særlig på grunn av reisetid for de minste barna. Av økonomiske hensyn betyr det at elevene i sør bør samles enten i Hedalen eller i Begnadalen.
  - Legges skolen til Hedalen er det ikke usannsynlig at elever fra Begnadalen vil søke seg til Bagn.
  - Legges skolen til Begnadalen er det ikke usannsynlig at det etableres en privatskole i Hedalen.

Utredningene estimerer årlig innsparingspotensial for de ulike alternativene som følger:

Skolestruktur:		Mulig innsparing:
En ungdomsskole	Alle ungdomsskoleelever samles på Bagn - Økte skyssutgifter og innsparing av 3,29 årsverk	kr 1,6 mill.
Barneskole på Bagn og i Hedalen	To barneskoler, en på Bagn og en i Hedalen - Økte skyssutgifter og innsparing av 3,15 årsverk	kr 1,7 mill.
Barneskole på Bagn og i Begnad.	To barneskoler, en på Bagn og en i Begnadalen - Økte skyssutgifter og innsparing av 3,29 årsverk	kr 1,59 mill.

Estimerte innsparinger er på nivå med anslagene i kommunestyresak 029/014. Utredningen påpeker at kommunen vil kunne spare vedlikeholdsutgifter og eventuelt utgifter til spesialundervisning ved å samle barneskoleelevene på en skole i sør. Videre påpekes det at det er mulig å spare inn på administrative ressurser på sikt.

I tilknytning til at Oppland og Hedmark slås sammen til storfylket Innlandet, er det sannsynlig at skystaksten kommunen selv må betale øker for de fleste tidligere Opplandskommunene.

4.3 Revisors vurderinger

Flere skoleutredninger i Sør-Aurdal viser at kommunen bruker flere kroner pr. elev enn sammenlignbare kommuner. Dette skyldes i første rekke antall skoler, ikke at skolene driftes dyrere enn tilsvarende skoler i andre kommuner.

Utredningene påpeker også at antallet innbyggere i kommunen i aldersgruppen 6-16 år går ned, og ettersom kommunen mottar et rammetilskudd på i størrelsesorden kr 110.000 pr. innbygger i skolepliktig alder, reduseres også kommunens rammetilskudd med nedgang i elevtall.

Ut fra den informasjon som fremkommer i denne forvaltningsrevisjonen ser ikke revisor at Sør-Aurdal kommune kan spare vesentlig på driften av dagens skoler. Skoleledelse, ansatte og foresatte mener at skolene i kommunen er på grensen av hva som kan vurderes som forsvarlig. Samtidig viser offentlige statistikker at Sør-Aurdal sammenlignet med andre kommuner kan ha et forbedringspotensial når det gjelder læringsutbytte for elevene.

Etter revisors vurdering kan ressursene i skolene Sør-Aurdal utnyttes bedre, bl.a. ved at de driftes iht. en felles strategi, jf. vurderinger og konklusjoner i kapittel 2 og 3. Dette vil ikke gi kostnadsreduksjoner, men vil kunne bedre undervisningen og redusere tid brukt til aktiviteter som ikke er verdiskapende.

Revisor vil også påpeke at hyppige skolestrukturdebatter neppe fremmer effektiv ressursbruk. Arbeidsgruppa i 2018 sa det slik: «Gruppa vil peike på at det er ei belastning på organisasjonen å arbeide med ei så stor saksutgreiing så ofte. Det fører også til at skulane opplever ei lite føreseieleg og til dels usikker framtid. Det er å håpe at ein kan kome fram til avklarte og varige ordningar.»

Når så er sagt, dersom Sør-Aurdal kommune ønsker å redusere ressursbruken i skolen i tråd med reduksjon i antall elever og dermed reduksjon i rammetilskudd, er det vanskelig å komme utenom

skolestrukturen. Eller som KS-konsulent fremholder: «Større skoler har større mulighet til å dele elever inn i grupper som gir en økonomisk mer rasjonell bruk av lærerressursene.»

Kommunen har utredet alternative skolestrukturer tidligere, så konsekvenser og meninger skulle være kommet godt frem. Revisor vil imidlertid poengtere følgende:

- Tidligere utredninger viser at det kan være mulig å spare anslagsvis kr 2 mill. årlig ved å redusere antallet skoler, og opp mot kr 8 mill. årlig med en sentralskole. Trolig er langsiktige innsparinger ved færre skoler større enn de kortsiktige, men mulige innsparinger vil kunne påvirkes av finansieringsordninger for transport. I første rekke kan langsiktige innsparinger knyttes til:
  - Lavere administrasjonskostnader.
  - Lavere driftskostnader, noe som vil avhenge av hva byggene skal brukes til dersom de ikke skal brukes til skoler.
  - Skolebyggene er gamle, de mangler til dels universell utforming og de kan ha begrenset levetid. Det er følgelig ikke usannsynlig at det oppstår investeringsbehov på flere skoler.
  - På sikt kan det være mulig å ha én språkform i kommunen.
- Revisor oppfatter at det vurderes at kort reisevei til skolen er viktigst for de minste elevene. Flere mener at etter hvert som elevene blir eldre blir det viktigere med et større miljø både sosialt og faglig. Med et slikt utgangspunkt kan det være aktuelt å vurdere oppvekstsenter, dvs. samlokalisering av barnehage og 1. til 4. klasse. Eksempelvis ville ett oppvekstsenter for Begnadalen og Hedalen med dagens befolkning hatt ca. 90 barn. Arbeidsgruppa fra 2018 avviste imidlertid dette alternativet fordi de ikke mente det ville gi økonomiske innsparinger og fordi det ikke er plass til alle 5. til 7. klassinger på Bagn.

Det er viktig for skolene i Sør-Aurdal å kunne fokusere på skoleutvikling og læringsutbytte fremfor kostnadskutt og strukturdebatt, og som det fremkommer av en kommentar til spørreundersøkelsen: «Kommunen må ikke legge ansvaret for strategiske valg for nærskolen i et 20-25 års perspektiv over på foresatte som har barn på skolen i dag. Det er politikeres plikt å tenke langsiktig når vi snakker om nærskoletilbudet og hva det betyr for kommunens utvikling i et langt perspektiv.»

4.4 Revisors konklusjoner og anbefalinger

Det er vanskelig å se at Sør-Aurdal kan spare vesentlige beløp på driften av dagens skoler, ettersom skoleledelse, ansatte og foresatte mener at bemanningen i skolene kan være på grensen til det som er forsvarlig. Samtidig viser offentlige statistikker at Sør-Aurdal sammenlignet med andre kommuner kan ha et forbedringspotensial når det gjelder læringsutbytte for elevene.

Felles strategi og felles mål for skolene i Sør-Aurdal vil kunne bidra til å utnytte ressursene bedre, jf. kapittel 2.4 og 3.4, øke trivselen hos elever og ansatte, og gi bedre læringsutbytte til elevene. Det vil sannsynligvis også virke motiverende dersom det ble fokusert mer på skoleutvikling og læringsutbytte, enn på kostnadskutt og strukturdebatt. Når så er sagt, dersom Sør-Aurdal ønsker å redusere ressursbruken i skolen på sikt er det vanskelig å komme utenom skolestrukturen.

5 BEFOLKNINGSUTVIKLING OG KAPASITET

Problemstilling 2: Har kommunen, basert på dagens befolkning og befolkningsprognoser, hensiktsmessig kapasitet for skolesektoren de kommende 20 årene?

5.1 Revisjonskriterier

Følgende er aktuelt som kilder for å vurdere kapasitetsbehovet:

- Opplæringsloven § 8-2, 1. ledd: «I opplæringa skal elevane delast i klassar eller basisgrupper som skal ivareta deira behov for sosialt tilhør».
- Kunnskapsdepartementet har gitt en norm for antall barn pr. pedagog i undervisninga. Det skal være maksimalt 15 elever pr. pedagog på 1. til 4. trinn og maksimalt 20 elever pr. pedagog i 5. til 10. trinn. Normen ser 1. til 4. trinn under ett, 5. til 7. trinn under ett og 8. til 10. trinn under ett. Hvordan undervisningen organiseres er opp til skolen.
- Av kommuneplanens samfunnsdel, side 5, fremgår det bl.a. at: «Skoler og klasser må være så store at det faglige miljøet blir utviklet og elevene kan lære sammen med andre på lik linje. Hensynet til sosialt og pedagogisk miljø for elevene skal være overordnet andre hensyn».
- I kommuneplanen blir det ikke definert hva som er å betrakte som store nok miljøer, men i kommunestyresak 013/2019 settes det en nedre grense for størrelsen på skolene:
  - Målet er at det skal legges opp til en langsiktig løsning, der målet er å tenke på kvalitet like mye som økonomi, og hvor det må finnes en løsning som er forsvarlig og forutsigbar.
  - Dersom faktisk (ikke prognose) elevtall på en barneskole over en treårsperiode i snitt er lavere enn 35 skal skolekretsen endres.
  - Dersom elevtall (ikke prognose) på en ungdomsskole over en treårsperiode i snitt er lavere enn 15 skal skolekretsen endres.
- Sør-Aurdal kommune er en langstrakt kommune med relativt lange reiseavstander fra sør til kommunesentret i nord. Det er ingen regler eller gjeldende veiledere for hva som kan karakteriseres som forsvarlig reiseavstand for elever. I et veiledningshefte (N-4/85), som senere er trukket tilbake, anbefalte imidlertid Kunnskapsdepartementet følgende når det gjelder «akseptabel» reisetid: Inntil 45 minutter for 1. til 4. klasse, inntil 60 minutter for 5. til 7. klasse og inntil 75 minutter for 8. til 10. klasse. Tiden regnes fra eleven går hjemmefra til skolen begynner, altså ikke bare tiden eleven sitter på bussen.

Med bakgrunn i ovenstående har vi definert følgende revisjonskriterier for å svare på hvilken kapasitet Sør-Aurdal kommune har behov for i skolesektoren de kommende 20 årene:

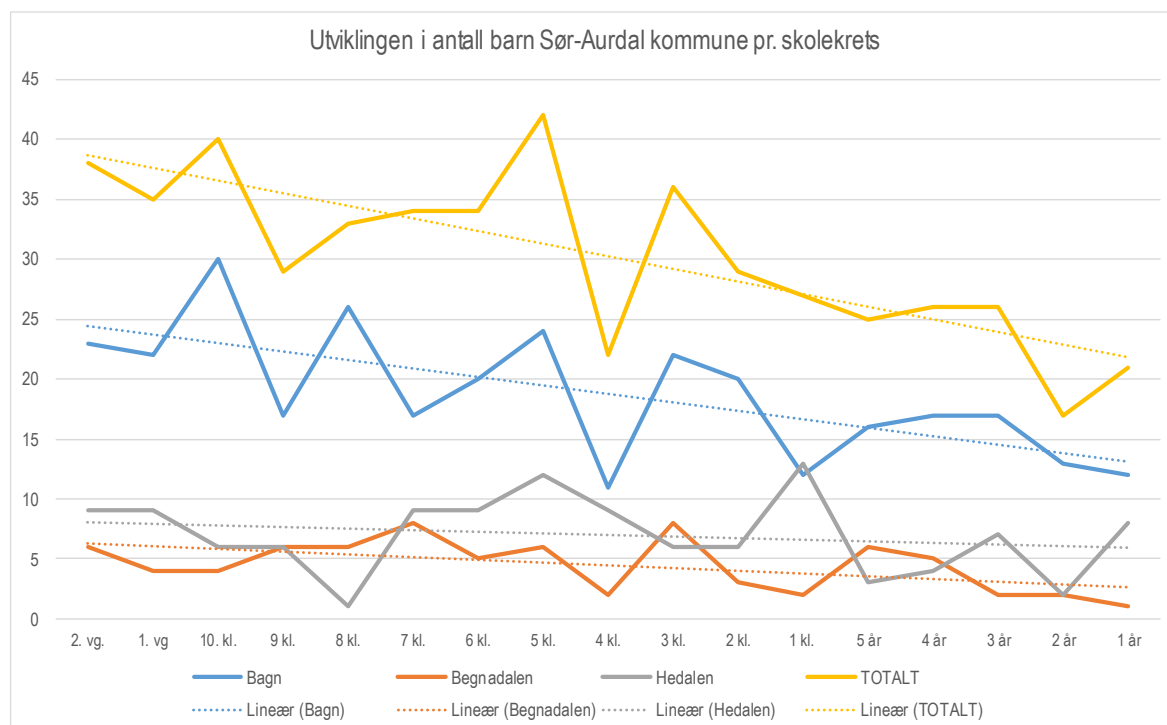
- Det skal være maksimalt 15 elever pr. pedagog i 1. til 4. trinn (trinnene sett under ett), maksimalt 20 elever pr. pedagog i 5. til 7. trinn (trinnene sett under ett) og maksimalt 20 elever pr. pedagog i 8. til 10. trinn (trinnene sett under ett).
- Elevtallet på barneskoler skal i snitt være høyere enn 35 over en treårsperiode.
- Elevtallet på ungdomsskoler skal i snitt være høyere enn 15 over en treårsperiode.
- Reisevei (fra eleven går hjemmefra til skolen begynner) skal ikke overstige 45 minutter for 1. til 4. klasse, 60 minutter for 5. til 7. klasse og 75 minutter fra 8. til 10. klasse.

5.2 Informasjonsgrunnlag

5.2.1 Dagens befolkning

I grafen og tabellen nedenfor viser utviklingen i antall barn, med fødselsår 2002 til 2018, i Sør-Aurdal kommune og i den enkelte skolekrets.

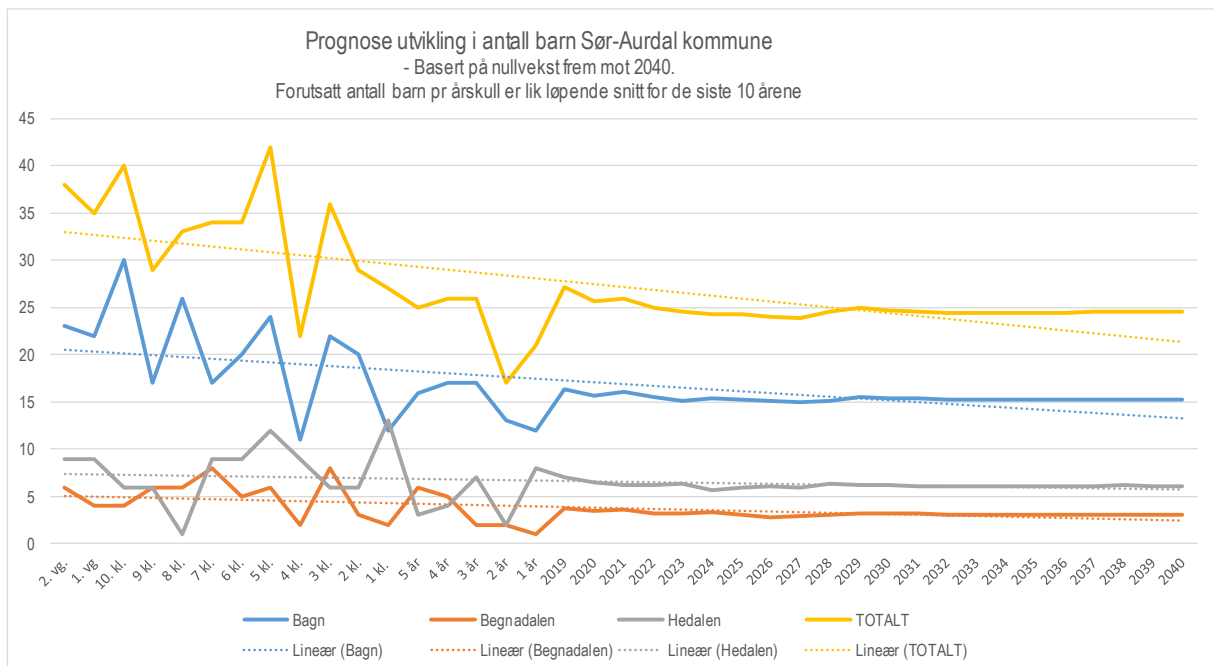
Figur 5-1: Utviklingen i antall barn pr. skolekrets i Sør-Aurdal kommune. Datakilde: Sør-Aurdal kommune.

Vi ser av tabellen og figuren at antall elever pr. trinn har vært synkende de siste årene, og vil med dagens barnehagebarn fortsette å synke. Nedgangen i elever har vært minst i Hedalen. Barnehagene i hhv. Begnadalen og Hedalen har dersom alle barna går i barnehage hhv. 16 og 24 barn (totalt 40 barn), mens Reinli barnehage har potensielt 75 barn.

5.2.2 Befolkningsprognose

Statistisk sentralbyrå (SSB) har ulike prognoser for befolkningsutvikling, basert på ulike vekstrater. I Sør-Aurdal kommune har imidlertid utviklingen i antall innbyggere generelt og yngre innbyggere spesielt gått ned over de siste årene.

Med utgangspunkt i historikken har revisor laget en befolkningsprognose basert på nullvekst fremover. Det er tatt utgangspunkt i antall barn pr. årskull de ti siste årene, og forutsatt at antall barn pr. årskull pr. skolekrets fremover vil være et løpende gjennomsnitt av de siste ti årene. Prognostisert utvikling vises i grafen nedenfor.

Fødselsår	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040
Bagn	16	16	16	16	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15	15
Begnadalen	4	3	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Hedalen	7	7	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
TOTALT	27	26	26	25	25	24	24	24	24	25	25	25	25	24	24	24	24	24	25	25	25	25

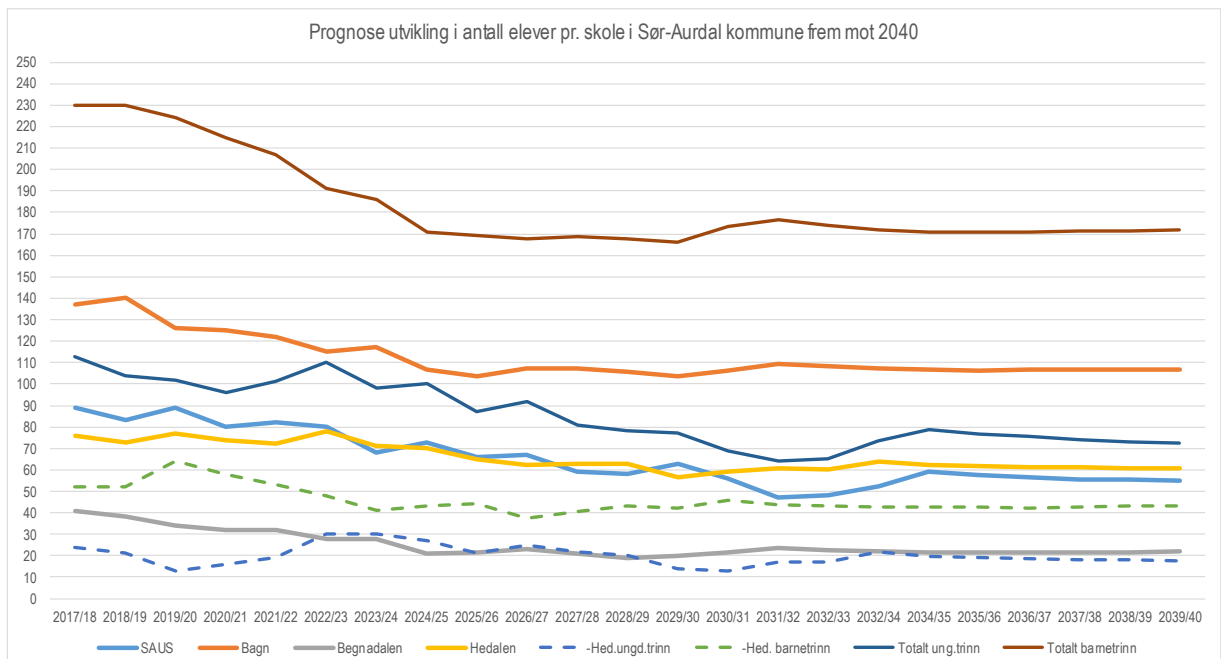
Figur 5-2: Elevprognose pr. årskull med nullvekst (tallene for 2002 til 2018 vises i figur 5-1).

Iht. til en slik nullvekstprognose vil antall barn pr. årskull totalt for Sør-Aurdal kommune ligge på ca. 25 fremover, med ca. 15 i øvre del og ca. 10 i ytre del. Historikken viser imidlertid at svingninger i antall barn pr. årskull er stort både totalt for kommunen og for den enkelte skolekrets.

Gitt at en slik nullvekstprognose holder stikk og at grupper ikke skal overstige 15 elever for 1. til 4. trinn (sett under ett), 20 elever i hhv. 5. til 7. trinn (sett under ett) og 8. til 10. trinn (sett under ett) kan:

- Begnadalen skole bli todelt om få år.
- Ungdomstrinnet i Hedalen forbli én gruppe som i år.
- Barnetrinnet i Hedalen bli tredelt.

Basert på nullvekstprognosen er det utarbeidet et estimat for antall elever pr. skole fremover, samt antall barn totalt for hhv. barne- og ungdomstrinnet for kommunen og for Hedalen. Prognostiserte elevtall vises i tabellen og grafen nedenfor.

Skoleår	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	2024/25	2025/26	2026/27	2027/28	2028/29	2029/30	2030/31	2031/32	2032/33	2032/34	2034/35	2035/36	2036/37	2037/38	2038/39	2039/40
SAUS	89	83	89	80	82	80	68	73	66	67	59	58	63	56	47	48	52	59	58	57	56	55	55
Bagn	137	140	126	125	122	115	117	107	103	107	107	106	104	106	109	108	107	107	106	107	107	107	107
Begnadalen	41	38	34	32	32	28	28	21	22	23	21	19	20	21	24	23	22	22	22	22	21	22	22
Hedalen	76	73	77	74	72	78	71	70	65	63	63	63	56	59	61	60	64	62	62	61	61	61	61
-Hed.ungd.trinn	24	21	13	16	19	30	30	27	21	25	22	20	14	13	17	17	22	20	19	19	18	18	18
-Hed. barnetrinn	52	52	64	58	53	48	41	43	44	38	41	43	42	46	44	43	42	43	43	42	43	43	43
Totalt ung.trinn	113	104	102	96	101	110	98	100	87	92	81	78	77	69	64	65	74	79	77	76	74	73	73
Totalt barnetrinn	230	230	224	215	207	191	186	171	169	168	169	168	166	174	177	174	172	171	171	171	171	171	172
TOTALT	343	334	326	311	308	301	284	271	256	260	250	246	243	243	241	239	246	249	247	246	245	244	244

Figur 5-3: Elevprognose pr. skole og for barne- og ungdomstrinnet med nullvekst.

Figuren – dvs. nullvekstprognosen - viser at:

- Antall elever i Begnadalen kan bli lavere enn 35 om få år.
- Antall elever på barnetrinnet i Hedalen kan bli liggende over 35 i hele perioden.
- Antall elever på ungdomstrinnet i Hedalen kan bli liggende over 15 i hele perioden.
- Antall elever på Bagn og SAUS blir høyere enn 35 og 15.
- Summen av elever på Bagn og i Begnadalen kan allerede i 2025/2026 (125 elever) bli lavere enn dagens antall på Bagn som er 126 elever.

5.2.3 Skysstider

Kommunen har ikke oppdaterte informasjon om skysstider. I revisjonsrapporten fra 2006 er lengste skysstid for elevene på SAUS angitt til 45 minutter, Hedalen 30 minutter, Bagn 30 minutter og Begnadalen 30 minutter. Skysstidene med dagens skolestruktur kan således ligge innenfor det som var angitt som maksimaltider i veiledningsheftet (N-4/85), jf. revisjonskriterier i kapittel 5.1.

Kommunalsjef oppvekst og kultur opplyser at den som sitter lengst på bussen til Begnadalen skole i dag, pga. omlegging av bussruter, bruker ca. 50 minutter. Skysstiden fra lengst sør i Begnadalen til Bagn, dersom det kjøres busser på begge sider av elven slik ungdomsskolebussen nå gjør, kan anslås til 35-40 minutter avhengig av antall stopp. Dersom elevene i Begnadalen skal gå på Bagn, slik det nå er et forslag om, vil de sannsynligvis kunne benytte ungdomsskolebussen og ikke nødvendigvis bruke lengre tid på buss enn de gjør til skolen i dag. Et annet spørsmål er om barna blir kjørt til skolen/SFO og/eller må hentes på SFO, da blir i så fall reisetiden for foresatte lengre enn i dag.

Hvor lang skysstiden kan være fra sør i Hedalen til Bagn avhenger av hvordan bussen kjører, men vil sannsynligvis være over 45 minutter for de fleste elevene. Reisetiden mellom dagens skoler i Hedalen og Begnadalen er ca. 10 minutter.

5.3 Revisors vurderinger

Som det fremgår av figur 5-2 kan antall elever pr. årskull i Sør-Aurdal kommune, gitt en nullvekstprognose, i løpet av noen år bli redusert til i størrelsesorden 25, med ca. 15 elever pr. årstrinn i øvre del og ca. 10 elever pr. årstrinn i ytre del av kommunen. Med en gruppestørrelse pr. pedagog på 15 (1. til 4. trinn) til 20 (5. til 10. trinn) kan det rent matematisk være rasjonelt med to elevgrupper pr. årstrinn.

Nå er det å håpe at kommunen greier å snu trenden, og øke befolkningen, men basert på historikken er det vanskelig å se for seg at antallet innbyggere i skolepliktig alder blir vesentlig høyere enn i dag, dvs. at det beste det går an å se for seg er elevtall noe tilsvarende nullvekstprognosen.

Økte elevtall krever økte fødselstall eller økt tilflytting. Det er p.t. ingen statistikk som viser hvor mange i skolepliktig alder som er innflyttere i kommunen, eller hvor mange som er født i kommunen i samme aldersgruppe som er flyttet ut. Tall for barn i barnehagealder viser imidlertid at for hvert årskull er det flere barn som er født i kommunen som har flyttet ut enn barn som har flyttet inn i kommunen.

Det kan drøftes hva som er store nok skoler og klasser til at «det faglige miljøet blir utviklet og elevene kan lære sammen med andre på lik linje», slik målet i kommuneplanen er. Kommunestyret har satt en nedre grense på antall elever på en skole på hhv. 15 og 35 på ungdoms- og barnetrinnet. Dette gir et snitt pr. årskull på fem elever. Det er begrenset hvor stort og utviklende det faglige- og sosiale miljøet da har mulighet for å bli både for elever og ansatte. Etter revisjonens vurdering blir så små miljøer sårbare, og utviklingen vil måtte avhenge av enkeltpersoner og planmessig samarbeid med andre skoler.

Av figur 5-3 fremgår det at Begnadalen skole er i ferd med å bli mindre enn det kommunestyret har satt som minste elevtall, dvs. 35. Både barne- og ungdomstrinnet i Hedalen kan se ut til å få flere elever i 20-årsperioden enn det kommunestyret har satt som minste elevtall på hhv. 35 og 15 elever. Revisor anbefaler at det vurderes om den nedre grensen som er satt for antall elever samsvarer med målene i kommuneplanen om at: «Skoler og klasser må være så store at det faglige miljøet blir utviklet....».

Skysstidene er usikre, og vil avhenge av hvilke ruter transportøren legges opp, men det kan være mulig å kjøre buss innenfor de tidlige gjeldende maksimalgrensene for skysstid som følger:

- Fra Begnadalen til Bagn for elever i 5. til 7. klasse (maksimalt 60 minutter), og kanskje for elever i 1. til 4. klasse (maksimalt 45 minutter). Følgelig er det samme mulig fra Bagn sentrum til Begnadalen.
- Fra Begnadalen til Hedalen for de fleste elever (maksimalt 45 minutter). Følgelig er det samme mulig fra Hedalen til Begnadalen.
- Fra Hedalen til Bagn for ungdomsskoleelever (maksimalt 75 minutter), og kanskje for elever i 5. til 7. klasse (maksimalt 60 minutter). Følgelig er det samme mulig fra Bagn sentrum til Hedalen.

5.4 Revisors konklusjoner og anbefalinger

Med utgangspunkt i dagens befolkning og revisjonskriterier angitt i kapittel 5.1 er det revisors vurdering at Sør-Aurdal kommune i et 20-årsperspektiv har for stor kapasitet når det kommer til antall skoler.

Dersom kommunen legger vekt på effektiv drift og muligheten til å drive skoleutvikling i et stort miljø, jf. målene i kommuneplanen, vil det etter revisors vurdering være mest effektivt med én skole med to elevgrupper på hvert årstrinn. Så lenge alternativet med en sentralskole midt i kommune er skrinlagt, kan imidlertid skysstiden fra sør til nord vurderes som for lang, i alle fall for de yngste elevene. Da fremstår alternativet med én skole i nord og én skole i sør, som samarbeider planmessig, som det mest hensiktsmessige. Ungdomstrinnet er mest kostnadskrevenende å drifte, og gitt at kommunestyret finner skysstiden akseptabel kan det være mest hensiktsmessig med én ungdomsskole i Sør-Aurdal.

Hvor og hvor mange skoler Sør-Aurdal kommune skal ha på sikt er imidlertid et politisk spørsmål, og kommunestyret kan vektlegge andre faktorer enn de som fremgår ovenfor.

6 INDIVIDUELT TILPASSA OPPLÆRING OG SPESIALUNDERVISNING

Problemstilling 3: Har kommunen rutiner som er egna til å sikre at elevene får individuelt tilpassa undervisning og spesialundervisning ved behov?

6.1 Revisjonskriterier

Fra opplæringslova kan følgende paragrafer trekkes frem:

- § 1-3: Opplæringa skal tilpasses evnene og forutsetningene hos den enkelte elev.
- § 1-4: På 1. til 4. årstrinn skal skolen sørg for at elever som mangler ferdigheter i basisfaga raskt skal få egna intensiv opplæring slik at forventa progresjon blir nådd.
- § 5-1: Elever som ikke har eller som ikke kan få tilfredsstillende utbytte av den ordinære undervisninga, har rett til spesialundervisning.
- § 5-3: Før kommunen gjør vedtak om spesialundervisning etter § 5-1, skal det foreligge en sakkyndig vurdering av behova til eleven. Vurderinga skal vise om eleven har behov for spesialundervisning, og hvilket opplæringstilbud som bør gis.
- § 5-6: Pedagogisk Psykologisk tjeneste (PPT) skal hjelpe skolen i arbeidet med kompetanse- og organisasjonsutvikling for å legge opplæringa bedre til rette for elever med spesielle behov.

Nyere forskning (jf. f.eks. Nordahl og Hausstätter) anbefaler en videre forståelse av tilpasset opplæring der det vektlegges bl.a. tidlig innsats, inkludering og sosial deltagelse for alle elever, og struktur og tydelighet i undervisningen. Det kan argumenteres for at skillet mellom spesialpedagogikk og pedagogikk er uheldig. Spesialpedagogiske tiltak skal egentlig sikre deltagelse i fellesskapet, men kan i mange tilfeller virke stigmatiserende. Det er viktig å ikke snevre inn «normalitetsbegrepet» i skolen, men søke å gi flest mulig et tilbud gjennom ordinær undervisning.

Tidlig innsats er viktig. Det sentrale er at alle som har forutsetninger for det tilegner seg basisferdigheter tidlig slik at de får utbytte av den ordinære undervisningen på sikt. Spesialundervisning er kostbart målt i kroner og kan være belastende for den enkelte. Redusert spesialundervisning kan gi mer ressurser til den ordinære undervisningen eller til andre kommunale tjenester.

Med utgangspunkt i ovenstående utledes følgende revisjonskriterier:

- Kommunen har rutiner som er egna til å sikre at elever som ikke har tilfredsstillende ferdigheter i basisfagene blir identifisert tidlig og gitt et hensiktsmessig tilbud før 5. klasse, jf. målet om tidlig innsats.
- Kommunen har rutiner som er egna til å sikre at barn med spesielle behov blir identifisert tidlig og gitt et hensiktsmessig tilbud. Det bør være unntaket at elever først på ungdomsskolen blir vurdert for sakkyndig vurdering fra PPT.
- Andelen elever med spesialundervisning i Sør-Aurdal skal ikke være høyere enn i sammenlignbare kommuner, jf. målet om at flest mulig skal gis et tilbud i den ordinære undervisningen.
- Individuelt tilpasset opplæring og spesialundervisning gis av kvalifisert personell.

6.2 Informasjonsgrunnlag

6.2.1 KS Konsulent sin rapport fra 2014

I 2014 leverte KS-Konsulent en rapport vedrørende alternative skolestrukturer i Sør-Aurdal kommune. Denne rapporten gir på side 19-23 en redegjørelse og vurdering av spesialundervisningen i Sør-Aurdal kommune, der bl.a. følgende fremkommer:

- En høy andel elever i grunnskolen mottar spesialundervisning, 12,4 % i Sør-Aurdal kommune mot 8,6 % i landet utenom Oslo.
- Andelen lærertimer som brukes til spesialundervisning er 24 % i Sør-Aurdal mot 18 % i landet utenom Oslo.
- Sør-Aurdal sin profil på spesialundervisningen samsvarer ikke med målet om tidlig innsats, da andelen elever som får spesialundervisning øker og ligger på 16,2 % på ungdomsskolen.

KS-Konsulent konkluderer bl.a. med at:

- «Det er en svært høy andel som mottar spesialundervisning i Sør-Aurdal til tross for at vi i dag vet det (forskningsmessig) er godt dokumentert at tradisjonell spesialundervisning har liten effekt.
- «Omfanget av spesialundervisning i Sør-Aurdal bør reduseres. Dette kan ikke oppnås uten at det ordinære opplæringstilbudet forbedres, slik at en større andel av elevene kan få dekket sitt opplæringsbehov innen ordinær tilpasset opplæring». Videre fremgår det at «å redusere spesialundervisningen krever en kombinasjon av tiltak; som endret regelverksforståelse, fleksibel organisering av undervisningen og endret undervisningspraksis».

6.2.2 Utvikling i spesialundervisning

I tabellen nedenfor vises utviklingen i spesialundervisning i Sør-Aurdal kommune fra 2014 til 2018, samt en sammenligning med kommuner i KOSTRA-gruppe 2 for 2018.

NØKKELTALL SPESIALUNDERVISNING:	SAK -15	SAK -16	SAK -17	SAK -18	Snitt 15-18	Gruppe 2 Differanse	
Elever som får spesialundervisning (prosent) - KOSTRA	13,6 %	13,5 %	10,9 %	11,5 %	12,4 %	8,7 %	3,7 %
Årstimer til spesialundervisning per elev med spesialundervisning (antall) - KOSTRA	126	179	221	163	172	143	29

Figur 6-1: Andel elever med spesialunderv. og antall timer pr. elev sammenlignet med KOSTRA-gruppe 2. Kilde: KOSTRA.

Vi ser av tabellen at andelen elever med spesialundervisning økte fra 12,4 % i 2014 til over 13 % både i 2015 og 2016, for så å gå ned i 2017 og 2018. Sør-Aurdal ligger imidlertid nesten to prosentpoeng over kommunene i KOSTRA-gruppe 2 i andel barn som mottar spesialundervisning. Antall timer det gis spesialundervisning pr. elev er også høyere enn gjennomsnittet for gruppa.

Av personvern hensyn angis ikke antallet elever med spesialundervisning pr. skole, men andelen elever med spesialundervisning er relativt lik for alle kommunens skoler. Andel elever med spesialundervisning på ungdomsskolen har gått noe ned siden 2014, men er fortsatt den høyeste ved kommunens skoler, og det samsvarer ikke med målet om tidlig innsats.

6.2.3 Rutiner gjeldende for alle kommunens skoler

Kommunalsjef oppvekst og kultur opplyser at kommunen har klare rutiner for samarbeid med PPT, og at skolen alltid skal prøve ut og evaluere ulike løsninger før det bes om sakkyndig vurdering. Svarene i spørreundersøkelsen indikerer at disse rutinene er kjente for de ansatte.

Det er imidlertid en utfordring at PPT over tid har slitt med sykefravær og vakante stillinger og derfor ikke har hatt kapasitet til å behandle henvendelser fra kommunene raskt nok. PPT har fra i høst organisert seg i team hvor det bygges opp kompetanse rettet mot hhv. barnehage, barnetrinn og

ungdomsskole, noe som skal legge til rette for mer målrettet innsats også når det gjelder rådgivning til skolene.

Kommunalsjefen opplyser at Sør-Aurdal kommune har hatt fokus på tidlig innsats, og at det på 1. trinn skal være to pedagoger dersom det er mer enn 18 elever. Videre har kommunen i løpet av de siste årene innført rutiner for systematisk kartlegging av språkferdighetene til barnehagebarn og skoleelever, for å legge til rette for tidlig innsats og dermed sikre at elevene oppnår ønska ferdigheter i basisfagene tidlig. Svarene i spørreundersøkelsen indikerer at disse rutinene er kjente for de ansatte.

Videre har kommunen rutiner for hvordan den enkelte skole skal forberede, gjennomføre og følge opp nasjonale prøver på 5., 8. og 9. trinn. Høsten 2019 ble det også innført en rutine der barneskolene har møter med ungdomsskolene om resultater fra nasjonale prøver på 8. trinn, for at barneskolene skal få innspill til mulige forbedringsområder.

6.2.4 Spørreundersøkelsen og intervjuene

Revisor viser til rapportens vedlegg 2 der resultater fra spørreundersøkelsen er gjengitt sammen med utfyllende informasjon fra intervjuer med kommunalsjef, rektorer og representanter for FAU. Denne informasjonen indikerer at:

- Kommunen kan bli bedre i kartleggingsarbeidet sitt, slik at både barnehager og skoler blir mer treffsikre i det å identifisere barn med spesielle behov og læringsutfordringer tidlig.
- Spesialundervisning ikke alltid gis av, eller under veiledning av, kvalifisert personell.
- Ved sykefravær blir tidvis assistenter satt inn i den ordinære undervisningen og spesialundervisninga, noe som ikke nødvendigvis gir tilfredsstillende oppfølging og læring.
- Skolen kan bli bedre på jevnlig å evaluere behovet for å fortsette spesialundervisningen.

6.3 Revisors vurderinger

Sør-Aurdal kommune har rutiner og standardiserte tester som skal sikre at elever som ikke har tilfredsstillende språkferdigheter eller har spesielle behov, blir identifisert tidlig og gitt et hensiktsmessig tilbud. Identifiseres barna tidlig, er det større mulighet for at skolene kan sette inn målretta tiltak slik at barnet ikke blir hengende etter sine jevnaldrende, og dermed kan behovet for og ressursbruk til spesialundervisning reduseres på sikt. Rutinene er innført i løpet av de siste årene, og det vil nødvendigvis ta noe tid før resultatene vises gjennom f.eks. redusert spesialundervisning i ungdomsskolen.

Andelen elever med spesialundervisning i Sør-Aurdal har gått noe ned de siste årene, og spesielt i ungdomsskolen har det vært en positiv utvikling. Det er imidlertid fortsatt slik at ungdomsskolen finner det nødvendig å be om sakkyndig vurdering av én til to elever årlig, og at ungdomsskolen er den skolen i kommunen med størst andel elever med spesialundervisning. Sør-Aurdal ligger har fortsatt en høy andel elever med spesialundervisning sammenlignet med tilsvarende kommuner.

Statistikken og svarene i spørreundersøkelsen indikerer at Sør-Aurdal med fordel kan videreutvikle sin praksis for å sikre at flere elever enn i dag får et tilbud innenfor den ordinære undervisningen. Som KS-konsulent sier i sin rapport: «Dette kan ikke oppnås uten at det ordinære opplæringstilbudet forbedres».

Det å redusere omfanget av spesialundervisning fordrer flere tiltak, som f.eks. kompetanseutvikling knyttet til alternative undervisningsformer og gruppedynamikk, noe som også fremgår som et ønske fra de ansatte i spørreundersøkelsen. Kompetansen kan f.eks. utvikles gjennom kurs, veiledning fra PPT, hospitering på andre skoler og kollegaveiledning også fra andre skoler i og utenfor Valdres.

Svarene i spørreundersøkelsen indikerer at spesialundervisning ikke alltid gis av kvalifisert personale. Det kan ha flere årsaker, bl.a. har ikke alle skoler spesialpedagoger, det kan være rekrutteringsutfordringer og utfordringer ved fravær. Når skolene ikke leier inn vikarer ved korttidsfravær medfører det nødvendigvis at det blir mindre ressurser til alle elever også elever med spesialundervisning.

6.4 Revisors konklusjoner og anbefalinger

Kommunen har kartleggingsrutiner som skal sikre at barnehagebarn og elever med læringsutfordringer og spesielle behov blir identifisert tidlig, og gitt et egna tilbud gjennom individuelt tilpassa undervisning eller spesialundervisning.

Statistikken og svarene i spørreundersøkelsen underbygger imidlertid at kommunen med fordel kan videreutvikle både sine kartleggingsrutiner og sin undervisningspraksis, slik at flere elever enn i dag kan få et tilbud innenfor den ordinære undervisningen.

KILDER

Lover og forskrifter

- *Lov om kommuner og fylkeskommuner* (kommuneloven), Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2018.
- *Forskrift om kontrollutvalg og revisjon*, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2019.
- *Lov om kommuner og fylkeskommuner* (kommuneloven), Kommunal og moderniseringsdepartementet 1992.
- *Forskrift om kontrollutvalg og revisjon*, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2018.
- *Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa* (opplæringslova), Kunnskapsdepartementet 1998, sist endret fra 1.8.2019.

Litteratur, veiledere, statistikker mv.

- *Veileder i forvaltningsrevisjon*, Norges Kommunerevisorforbund (NKRF), 2016.
- *Kultur for læring*, st.meld.nr. 30 (2003-2004), Utdannings- og forskningsdepartementet.
- *Organisering av elevene i klasser – pedagogisk og trygghetsmessig forsvarlighet*, veileder på www.utdanningsforbundet, 2017.
- KOSTRA-tall på www.ssb.no.
- Nasjonale statistikker for skoleresultater på www.skoleporten.no.
- *Spesialundervisningens forutsetninger, innsatser og resultater: Evaluering av Kunnskapsløftet (rapp. 2)*, Nordahl, T. & Hausstätter, R. S, Høgskolen i Hedmark, 2009.
- *Norm for lærertetthet*, www.regjeringen.no, Kunnskapsdepartementet, 2018.

Sør-Aurdal kommune

- *Kommuneplanens samfunnsdel for Sør-Aurdal kommune 2008-2018*, egengodkjent av kommunestyret, 2018.
- *Strategiplan for Sør-Aurdal kommune, 2018-2019*, under utarbeidelse.
- *Bærekraftig kommune*, Kommunestyresak 013/2019 Sør-Aurdal kommune.
- *Alternative skolestrukturer – Bemanningskostnader og kvalitet*, rapport fra KS Konsulent 21. mai 2014.
- *Samarbeid mellom Ringerike kommune og Sør-Aurdal kommune*, Kommunestyresak 056/2016 Sør-Aurdal kommune.
- *Driftstilpasning skole*, Kommunestyresak 006/2015 Sør-Aurdal kommune.
- *Driftsgjennomgang 2014*, Kommunestyresak 029-2014 Sør-Aurdal kommune.
- *Rapport fra prosjektgruppe skole*, Sør-Aurdal kommune 23.05.2014.
- *Driftstilpasningsprosess 2014*, Kommunestyresak 001/2014 for Sør-Aurdal kommune.
- *Driftsgjennomgang og administrativ organisering 2018*, fra Sør-Aurdal kommune.
- *Ny forskrift om skolestrukturen i Sør-Aurdal kommune*, Kommunestyresak 04/2010 Sør-Aurdal kommune.
- *Tjenestestruktur i Sør-Aurdal kommune*, forvaltningsrevisjonsrapport fra Valdres Kommunerevisjon, 2006.

VEDLEGG 1: Spørsmål i spørreundersøkelsen

Sør-Aurdal kommune - Kvalitet i skola

Hei

På vegne av kontrollutvalget i Sør-Aurdal gjennomfører vi en spørreundersøkelse der du som forelder eller ansatt oppfordres til å si din mening om kvaliteten i skola i kommuna. Dette som en del av et større revisjonsprosjekt.

Det er viktig for oss og for kommuna at du sier hva du mener, så svar gjerne med en gang. Fristen for å svare er mandag 28. oktober. Det er mulig å gi kommentarer på slutten av undersøkelsen, og det er fint om du utdyper meningene dine der. Du må svare på spørsmålene løpene, du kan ikke bli tilbake i undersøkelsen.

Du som svarer er anonym, verken vi eller kommuneledelsen kan se om du har svart eller hva du har svart.

Husk at skola har som oppgave å bidra til at elevene lærer fagene og å omgås andre mennesker, slik at elevene på sikt kan være med på å bidra til samfunnet gjennom arbeid og sosial aktivitet.

Er det noe du lurer på kan du ringe meg på tlf. 97 53 11 29 eller sende en e-post til dagny@kommunerevisjoniks.no

Med hilsen

Dagny Thon Hovrud

Kommunerevisjon IKS

Din identitet vil holdes skjult.

Når skjult identitet brukes i undersøkelser, vil ingen identifiserbar informasjon, som f.eks. nettlesertype og -versjon, IP-adresse, operativsystem eller e-postadresse, bli lagret med svaret. Dette er for å beskytte respondentens identitet.

1) * Er du forelder eller ansatt ved skola i Sør-Aurdal kommune:

- Forelder
- Ansatt

2) * I hvor stor grad er du enig i følgende utsagn om det fysiske miljøet på skola:

	Helt uenig	Delvis uenig	Nøytral	Delvis enig	Helt enig	Vet ikke
a) Bygget er egna for skoledrift	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Bygget er tilgjengelig for alle, uavhengig av funksjonsnivå (universelt utformet)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Bygget er vedlikeholdt og innbyr til trivsel	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Det er nok plass og tilgang til grupperom	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Inneklimaet er godt (lys, temperatur, luftkvalitet)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f) Brannsikkerheten er god	☐	☐	☐	☐	☐	☐
g) Uteområdet er tilpassa aldersgruppen og stimulerer til fysisk aktivitet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
h) Elevene har gode arbeidsplasser	☐	☐	☐	☐	☐	☐
i) Elevene har tilstrekkelig tilgang på læreverk, litteratur, skrivesaker mv.	☐	☐	☐	☐	☐	☐
j) Elevene har tilstrekkelig tilgang på IKT-utstyr og programvare	☐	☐	☐	☐	☐	☐

3) * I hvor stor grad er du enig i følgende utsagn om det psykososiale miljøet på skola:

	Helt uenig	Delvis uenig	Nøytral	Delvis enig	Helt enig	Vet ikke
a) Elevene har det fint/trives sammen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Mobbing / plaging forekommer ikke	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Elevene føler seg trygge, "sett" og velkomne	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Elevene trives med de voksne på skola	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Elevenes syn (gjennom elevråd mv.) blir vektlagt i beslutninger som er viktige for dem	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f) Det er godt samarbeid i foreldregruppa. Foreldrene bidrar til å forbedre/opprettholde et godt psykososialt miljø på skola	☐	☐	☐	☐	☐	☐

4) * I hvor stor grad er du enig i følgende om drifta av skola:

	Helt uenig	Delvis uenig	Nøytral	Delvis enig	Helt enig	Vet ikke
a) Det er nok ansatte og de har rett kompetanse	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Lærerne tilpasser undervisninga til den enkelte elev	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Skola fanger opp elever med spesielle behov tidlig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Elever med spesielle behov får et tilfredsstillende tilbud	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Det er entydige ordensregler på skola	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f) Det blir iverksatt tiltak om det forekommer mobbing på skola	☐	☐	☐	☐	☐	☐
g) Elever uten spesielle behov får et tilfredsstillende tilbud	☐	☐	☐	☐	☐	☐
h) Det er godt samarbeid mellom hjem og skole	☐	☐	☐	☐	☐	☐
i) Det er en kontaktlærer for hver klasse/gruppe	☐	☐	☐	☐	☐	☐
j) Foreldrene er godt informert om undervisningen og det som foregår på skola	☐	☐	☐	☐	☐	☐
k) Foreldrenes syn (gjennom klassekontakter, foreldreutvalg ol.) blir vektlagt når det skal tas viktige beslutninger	☐	☐	☐	☐	☐	☐

5) * I hvor stor grad er du enig i at skola legger til rette for at elevene utvikler ferdigheter og opparbeider kompetanse i:

	Helt uenig	Delvis uenig	Nøytral	Delvis enig	Helt enig	Vet ikke
a) Lesing og skriving	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Regning / matematikk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) IKT	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Engelsk / fremmedspråk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Øvrige fag	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f) Å etablere og beholde vennskap	☐	☐	☐	☐	☐	☐
g) Å ta vare på fysisk og psykisk helse	☐	☐	☐	☐	☐	☐
h) Å skulle kunne skaffe seg arbeid som voksne	☐	☐	☐	☐	☐	☐

6) Hva er viktigst i drifta av skola? Karakter 6 til det viktigste, karakter 1 til det som er minst viktig. Du må gi alternativene ulik karakter.

a) Høy andel fagutdanna ansatte	6 - Særs viktig
b) Et stort og godt sosialt miljø for elevene (kan velge mellom mange venner)	5 - Meget viktig
c) Kort reisevei (dvs. tid en vei hjemmefra til skolestart på under 45 minutter for 1.-4. trinn, under 60 minutter for 4.-6. tinn og under 75 minutter for 7.-10. tinn)	4 - Viktig
d) Tilnærmet lik ressursbruk pr. elev ved alle kommunens skoler	3 - Nokså viktig
e) Tidsmessige skolebygg	2 - Lite viktig
f) IKT-utstyr	1 - Minst viktig

7) * I hvor stor grad er du enig i at kommuna / skola har:

	Helt uenig	Delvis uenig	Nøytral	Delvis enig	Helt enig	Vet ikke
a) Planer og mål for å sikre kvaliteten i undervisninga, herunde tilnærmet like muligheter for alle elever	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Rutiner for å evaluere resultater og arbeidsmåter jevnlig - bredt i organisasjonen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Tilstrekkelig ledelseskapasitet til å drive skola forsvarlig	☐	☐	☐	☐	☒	☐
d) Ansatte fordeles/flyttes mellom klasser for at undervisningen skal bli best mulig for flest mulig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Nok ansatte til å drive skola forsvarlig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f) Kultur for å samarbeide om undervisningsopplegg og videreutvikle måten det arbeides på	☐	☐	☐	☐	☐	☐
g) Kvalifisert personell til å gjennomføre den ordinære undervisninga	☐	☐	☐	☐	☐	☐
h) Rutiner og kompetanse til å identifisere elever som mangler basisferdigheter tidlig, og iverksette tiltak som gir ønska effekt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
i) Helsepsykeleier, sosiallærer, vernepleier e.l. tilgjengelig for elever som har behov for hjelp og støtte til å gjennomføre grunnskolen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
j) Rutiner som sikrer at relevant informasjon om barn blir overført fra barnehage til skole	☐	☐	☐	☐	☐	☐
k) Rutiner som sikrer at relevant informasjon om barn blir overført fra barneskole til ungdomsskole	☐	☐	☐	☐	☐	☐

8) * I hvor stor grad er du enig i følgende utsagn om skola du arbeider på:

	Helt uenig	Delvis uenig	Nøytral	Delvis enig	Helt enig	Vet ikke
a) Arbeidsmiljøet er godt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Ansatte har arbeidskontrakt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Ansatte har den stillingsprosenten de ønsker	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Rektor/inspektør gjennomfører medarbeidersamtaler med ansatte årlig	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Det skrives referat fra medarbeidersamtalene	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f) Ansatte har gode arbeidsplasser	☐	☐	☐	☐	☐	☐
g) De ansatte tar ansvar for kompetanseutvikling og -deling	☐	☐	☐	☐	☐	☐
h) Ansatte har tilgang på tilfredsstillende IKT-verktøy	☐	☐	☐	☐	☐	☐
i) Ansatte har god nok kompetanse til å utnytte de mulighetene IKT-verktøy gir i undervisninga	☐	☐	☐	☐	☐	☐
j) Kommuna har en egna rekrutteringsstrategi	☐	☐	☐	☐	☐	☐

9) * I hvor stor grad er du enig i at kommunen legger til rette for hensiktsmessig opplæring/ videreutdanning/ kompetanseheving i:

	Helt uenig	Delvis uenig	Nøytral	Delvis enig	Helt enig	Vet ikke
a) Planer og mål (nasjonalt, kommunalt og lokalt)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Fag det undervises i	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) IKT	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Individuelt tilpassa opplæring / alternative undervisningsformer	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Utvikling av klassemiljøet / læringsmiljøet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f) Rutiner for samarbeid med PPT	☐	☐	☐	☐	☐	☐
g) Rutiner for samarbeid med andre aktører, f.eks. barnevern og helsesøster	☐	☐	☐	☐	☐	☐

10) Anslagsvis, hvor ofte samarbeider du om undervisningsopplegg ol. for klasser og enkeltelever med:

	Daglig	Ukentlig	Månedlig	Hvert halvår	Hvert skoleår	Sjeldnere/Aldri
a) Ledelsen (rektor, kommunalsjef mv.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Kollegaer på egen skole	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Kollegaer på andre skoler i kommunen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Kollegaer på andre skoler i Valdres	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) PPT	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f) Barnevern	☐	☐	☐	☐	☐	☐
g) BUP	☐	☐	☐	☐	☐	☐
h) Helsesykepleier	☐	☐	☐	☐	☐	☐
i) Andre	☐	☐	☐	☐	☐	☐

11) Det er fint om du med stikkord kan utdype hvordan samarbeidet foregår:

12) * I hvor stor grad er du enig i at samarbeid med de ulike aktørene nedenfor er godt og bidrar til å bedre læringsutbytte og/eller -miljø for elevene:

	Helt uenig	Delvis uenig	Nøytral	Delvis enig	Helt enig	Vet ikke
a) Ledelsen (rektor, kommunalsjef mv.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Kollegaer på egen skole	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Kollegaer på andres skoler i kommunen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Kollegaer på andre skoler i Valdres	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) PPT	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f) Barnevern	☐	☐	☐	☐	☐	☐
g) BUP	☐	☐	☐	☐	☐	☐
h) Helsesykepleier	☐	☐	☐	☐	☐	☐
i) Andre	☐	☐	☐	☐	☐	☐

13) * I hvor stor grad er du enig i følgende:

	Helt uenig	Delvis uenig	Nøytral	Delvis enig	Helt enig	Vet ikke
a) Barnehagene identifiserer barn med spesielle behov som bør være oppdaget før skolestart	☐	☐	☐	☐	☐	☐
b) Skola har rutiner som sikrer at barn med spesielle behov er identifisert før 5. klasse	☐	☐	☐	☐	☐	☐
c) Skola har klare rutiner for samarbeid med PPT, herunder dialog med foreldre før det bes om sakkyndig vurdering	☐	☐	☐	☐	☐	☐
d) Før det bes om sakkyndig vurdering prøver skola ut, og evaluerer, hvordan skola selv kan gi eleven tilfredsstillende utbytte av den ordinære undervisninga	☐	☐	☐	☐	☐	☐
e) Spesialundervisning gis av kvalifisert personell	☐	☐	☐	☐	☐	☐
f) Skola har rutiner for jevnlig å vurdere behovet for å fortsette spesialundervisning	☐	☐	☐	☐	☐	☐

14) * Hvilken skole tilhører du:

- a) Hedalen barne- og ungdomsskole
- b) Begnadalen skole
- c) Bagn skule
- d) Sør-Aurdal ungdomsskule
- e) Ønsker ikke å svare

15) Har du kommentarer eller forslag til forbedringer i kommunens drift av skoler?

VEDLEGG 2: Informasjon fra spørreundersøkelse og intervjuer

A Generelt

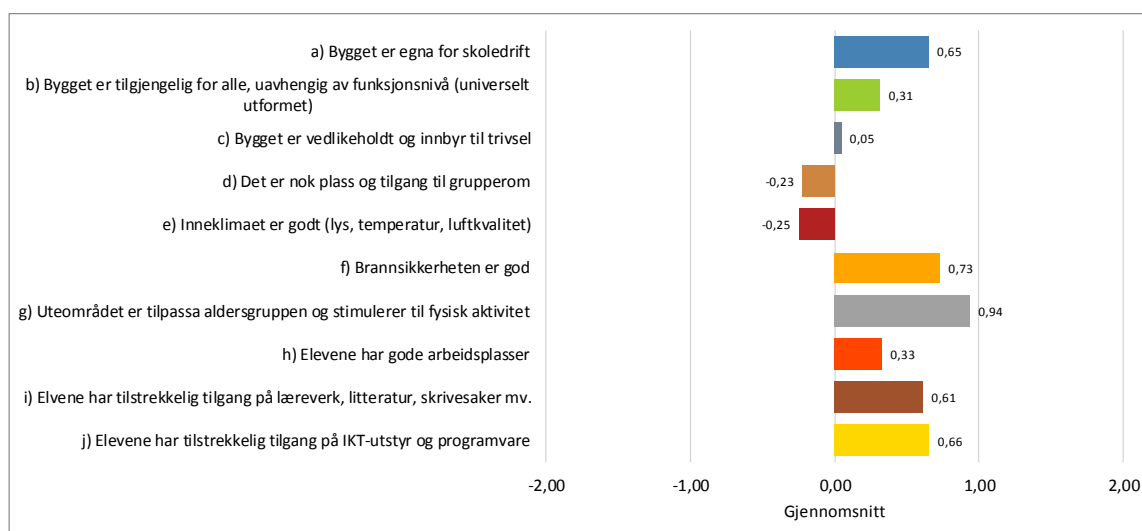
I rapportens kapittel 1.5 er det redegjort for spørreundersøkelsen, hvem den er sent til, svarprosent og mulige svakheter. Informasjon som fremkommer er kvalitetssikret gjennom intervjuer med rektorer, kommunalsjef og representanter fra FAU ved skolene. Etter revisors vurdering gir undersøkelsen et godt bilde av hvordan foresatte og ansatte ved skolene vurderer forbedringsområdene på skolene, selv om svar fra enkelte kan være preget av den tilbakevendende skolestrukturdebatten.

I det følgende vises og redegjøres det for hovedresultatene i spørreundersøkelsen. Grafene viser resultatene totalt for Sør-Aurdal kommune. Respondentene stod fritt til å angi hvilken skole de var foresatte / ansatt på, ca. 1/3 valgte å ikke angi skole. Fordi antallet respondenter for enkelte skoler er lavt angis ikke antall respondenter eller resultater for den enkelte skole. Revisor kommenterer eventuelle forskjeller mellom foresatte/ansatte og mellom skoler løpende, og utdyper ulike forhold ved å referere til informasjon som har kommet frem i de nevnte intervjuene.

B. Vurdering fra foresatte og ansatte

B.1 Det fysiske skolemiljøet

Spørsmål: I hvor stor grad er du enig i følgende utsagn om det fysiske skolemiljøet:

Figur B-1: Minus 2 betyr helt uenig – Minus 1 betyr delvis uenig – 0 betyr nøytral – 1 betyr delvis enig – 2 betyr helt enig.

Vi ser av figuren at foresatte og ansatte for en stor del er nøytrale eller enige i påstandene om det fysiske miljøet på skolene. Vi ser at respondentene er mest kritiske til inneklimaet, om det er tilstrekkelig plass og om byggene innbyr til trivsel.

Foresatte og ansatte er for en stor del enige i vurderingene, men de ansatte som oppholder seg mest i byggene er mer kritiske til om det er nok plass og om bygget innbyr til trivsel enn det foresatte er.

Generelt er foresatte og ansatte ved Bagn mindre positive til det fysiske miljøet enn det respondentene fra andre skoler er. Spesielt gjelder det om bygget er egna for skole drift, om bygget er godt vedlikeholdt og innbyr til trivsel, om det er nok plass og om elevene har gode arbeidsplasser. Revisor har registrert at bygget til Bagn skole kan se ut til å ha behov for renovering, og det fremgår også av kommentarene til spørreundersøkelsen.

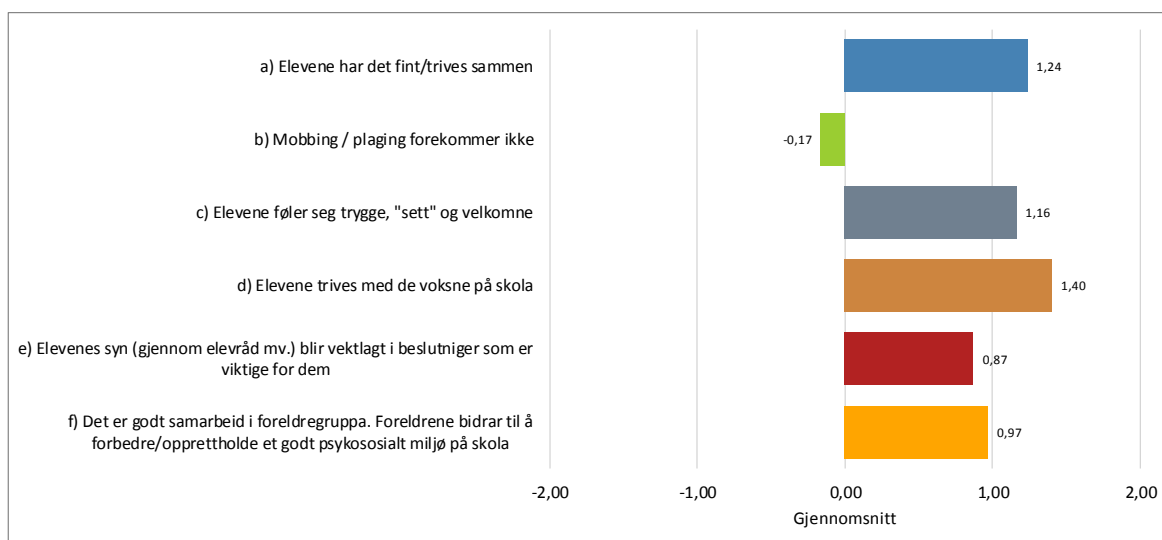
I intervjuene fremkommer det at det er vedlikeholds- og moderniseringsbehov også ved skolene i Hedalen og Begnadalen, men det betyr mindre for dem.

Revisor har gjennom samtaler registrert at tilgangen på IKT-utstyr er ulik mellom skolene i Sør-Aurdal. Noen skoler har egne PC-er for alle elever, mens andre har et begrenset antall klassesett. Videre har det over tid vært en utfordring i Valdres-skolene med hyppig bytte av programvare. Noe som tar energi og er lite motiverende for ansatte, elever og foresatte.

Uteområdene er det enighet om er bra ved skolene, selv om uteområdet på Bagn av enkelte vurderes som noe lite. I kommentarene fremgår det at det må være nok lekeapparater og ikke minst nok oppmerksomme voksenpersoner ute i friminuttene.

B.2 Det psykososiale skolemiljøet

Spørsmål: I hvor stor grad er du enig i følgende utsagn om det psykososiale skolemiljøet:

Figur B-2: Minus 2 betyr helt uenig – Minus 1 betyr delvis uenig – 0 betyr nøytral – 1 betyr delvis enig – 2 betyr helt enig.

Vi ser av figuren at foresatte og ansatte for en stor del er positive til det psykososiale miljøet i skole, dvs. de er delvis eller helt enige i utsagnene som er gitt. FAU-representantene bekrefter at elevene trives på skolene i Sør-Aurdal og at de voksne legger vekt på å skape et godt miljø. Det blir fremhevet at de voksne ved SAUS legger ned en ekstraordinær innsats for å skape et godt miljø for elevene som er i en sårbar alder. I de fådelte skolen roses det sosiale miljøet på tvers av alderstrinn, der de eldste tar seg av deg yngste.

Videre kan resultatene tyde på at mobbing/plaging kan være en utfordring. Gjennom samtaler med FAU har det kommet frem at ulike personer kan ha lagt ulikt innhold i begrepene. Revisor mener begrepene er alvorlige forhold, mens foresatte kan ha ment mer uskyldig erting. Hverken rektor eller FAU har registrert at mobbing/plaging er en utfordring ved skolen i Sør-Aurdal. Størst usikkerhet vedrørende mobbing er det på Bagn. FAU-representanten opplyser at ny rektor på skolen har iverksatt planmessig arbeid for å bedre miljøet. De utfordringene som var på skolen i fjor, er så langt FAU kjenner til ikke en utfordring i år. Det er stor enighet om at det løpende må arbeides systematisk med skolemiljøet, slik at elevene trives både med medelever og med de voksne på skolene.

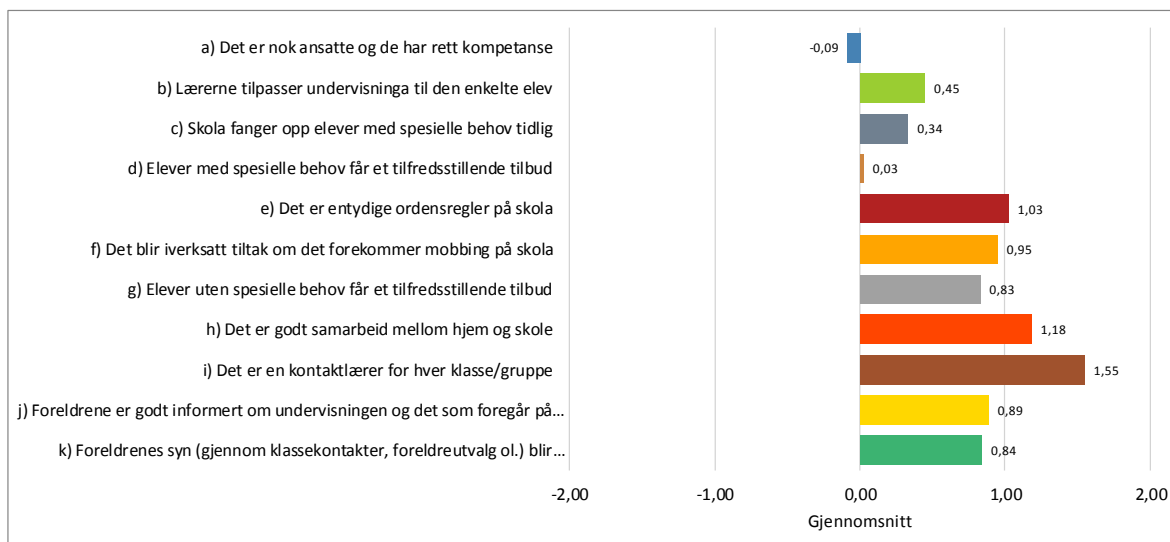
Svarene fra foresatte og ansatte er også ganske like på det psykososiale miljøet, selv om de ansatte er noe mer positive enn de foresatte.

Elevdemokratiet ser ut til å fungere slik det skal på skolene i Sør-Aurdal. Elevrådsarbeidet ved Bagn skole er forbedret dette skoleåret. Foresattesamarbeidet vurderes som bra, men noen etterlyser referater fra FAU- møtene slik at alle vet hva som skjer.

B.3 Skoledriften

Spørsmål: I hvor stor grad er du enig i følgende om skoledriften:

Figur B-3: Minus 2 betyr helt uenig – Minus 1 betyr delvis uenig – 0 betyr nøytral – 1 betyr delvis enig – 2 betyr helt enig.

Vi ser av figuren at foresatte og ansatte for en stor del er positive til skoledrifta, dvs. de er delvis eller helt enige i utsagnene som er gitt. Også på dette området er svarene fra foresatte og ansatte relativt like. Respondentene i Hedalen er generelt mer fornøyde enn respondentene fra øvrige skoler.

Spesielt bra er det sett i sammenheng med resultatene på det psykososiale miljøet at respondentene i stor grad har inntrykk av at det iverksettes tiltak mot mobbing dersom det blir avdekket at det foregår. I intervjuene gir FAU-representantene uttrykk for at når saker oppstår blir de tatt tak i på en god måte.

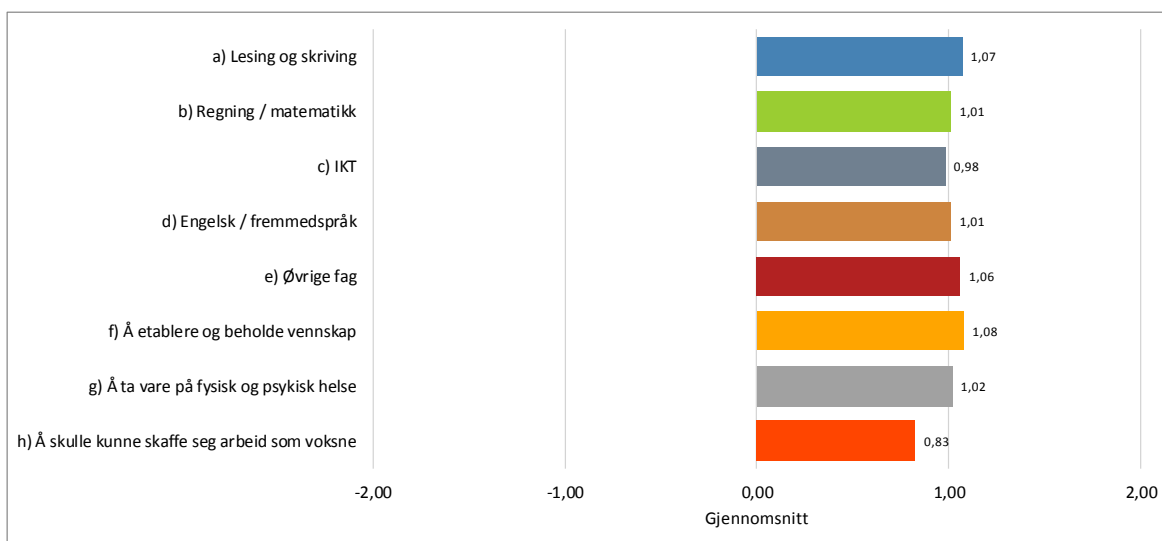
I intervjuene fremkommer det at foresatte mener de ansatte har høy kompetanse. Det uttrykkes imidlertid bekymring for, og det er mange kommentarer knyttet til, ressursituasjonen i skolene i Sør-Aurdal. Det hevdes å være for lite ressurser til å følge opp og gi tilstrekkelige utfordringer til den enkelte elev. Noen mener dette går særlig ut over elever med lav måloppnåelse, som får for lite hjelp og blir hengende etter. Andre mener at mangel i individuelt tilpasset opplæring medfører at elevene ikke får nok å strekke seg etter og det går også ut over de ressurssterke elevene. Det stilles spørsmål ved om elever med spesielle behov og læringsutfordringer blir identifisert tidlig nok og gitt et egna tilbud.

Foresatte ved Begnadalen skole mener i mindre grad enn foresatte ved de andre skolene i Sør-Aurdal at de blir godt informert om det som foregår ved skolen. FAU sier at det kan ha sin årsak i at de fikk informasjon om at rektor skulle bytte jobb gjennom sosiale medier, og at det i høst har skjedd endel endringer i det pedagogiske opplegget som foresatte ikke mener de har fått god nok informasjon om og begrunnelse for.

Generelt fremheves det at nok undervisningspersonell og moderne læringsmateriell er viktigere enn moderne skolebygg.

B.4 Kompetanse og ferdigheter hos elevene

Spørsmål: I hvor stor grad er du enig i at skolen legger til rette for at elevene utvikler ferdigheter og opparbeider kompetanse i:

Figur B-4: Minus 2 betyr helt uenig – Minus 1 betyr delvis uenig – 0 betyr nøytral – 1 betyr delvis enig – 2 betyr helt enig.

Også på dette området er svarene fra foresatte og ansatte relativt like, selv om de ansatte ligger noe høyere i vurderingen enn foresatte. Respondentene er delvis enige i at elevene tilegner seg ferdigheter og kompetanse på de nevnte områdene.

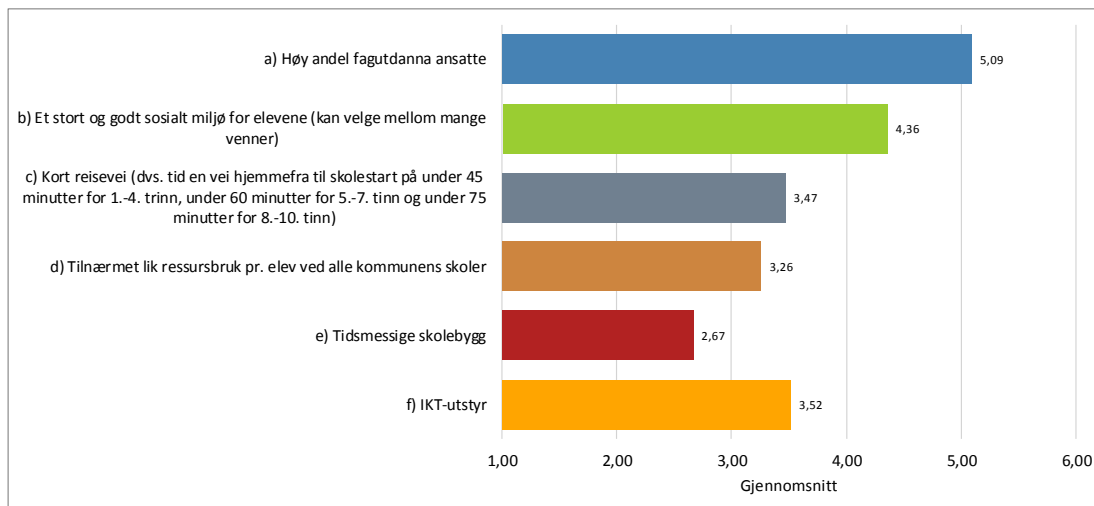
Vurderingene av de fire skolene er relativt like, men Begnadalen har litt lavere vurderinger særlig på lesing/skriving og matematikk, mens Bagn har litt lavere vurdering på IKT enn de øvrige skolene.

I kommentarene fremgår bl.a.:

- Tilstrekkelig læringsutbytte avhenger delvis av at foresatte følger opp og utdyper det elevene ikke har forstått på skolen.
- Det savnes en konkret og målrettet satsning på basisfag, både når det gjelder timetall, faglærere og oppfølging av de som henger etter.

B.5 Prioritering av sentrale forhold i skolen

I det siste spørsmålet som gikk både til foresatte og ansatte ba vi respondentene prioritere mellom seks ulike forhold i skolen. De seks forholdene skulle gis karakter 1-6, der seks var viktigst og 1 minst viktig. Resultatene totalt for Sør-Aurdal kommune vises i grafen nedenfor.

Figur B-5: Prioritering mellom ulike områder i skoledriften der 6 er høyest prioritet og 1 er lavest prioritet.

Noen respondenter har kommentert at det er vanskelig å prioritere disse faktorene opp mot hverandre, og noen mener at definerte kjøretider uansett er for lange.

Totalt for kommunen prioriteres høy andel fagutdanna ansatte først, deretter et stort sosial miljø, foran IKT-utstyr, kort reisevei, tilnærmet lik ressursbruk pr. elev ved alle kommunens skoler, mens tidsmessige skolebygg blir prioritert til slutt.

Prioriteringsrekkefølgen er lik for foresatte og ansatte samlet, men det er forskjeller mellom de ulike skolene, jf. tabellen nedenfor:

- Alle prioriterer en høy andel fagutdanna ansatte høyt, men i Hedalen prioriteres kort reisevei høyere.
- Begnadalen prioriterer også kort reisevei høyt, mens Bagn og SAUS prioriterer kort reisevei lavest.
- Et stort og godt sosialt miljø prioriteres høyere på Bagn og på SAUS enn i Begnadalen og Hedalen.
- Tidsmessige skolebygg og lik ressursbruk pr. elev på skolene i Sør-Aurdal prioriteres høyere på Bagn enn på de andre skolene.

	Hedalen	Begnadalen	Bagn	SAUS
Høy andel fagutdanna ansatte	4,8	5,1	5,2	5,2
Et stort og godt sosialt miljø	3,1	4,0	5,0	5,1
Kort reisevei	5,3	4,0	2,7	2,4
Tilnærmet lik ressurs pr. elev	2,8	2,7	3,7	3,3
Tidsmessige skolebygg	1,8	2,1	3,3	2,7
IKT-utstyr	3,8	3,7	3,3	3,6

Figur B-6: Oversikt over prioriteringer pr. skole. De som ikke har angitt skole er ikke med.

Det fremkommer av mange av kommentarene til spørreundersøkelsen og i intervjuene vi har hatt at foresatte er lei av skolestrukturdebatten i Sør-Aurdal. I en kommentar i spørreundersøkelsen sies det slik: «Kommunen må ikke legge ansvaret for strategiske valg for nærskolene i 20-25 års perspektiv over på foresatte som har barn på skolen i dag. Det er politikeres plikt å tenke langsiktig når vi snakker om nærskoletilbudet og hva det betyr for kommunens utvikling i et langt perspektiv.»

I kommentarene er det flere som sier at det er på tide å samle ressursene i en skole i Sør-Aurdal. Samtidig er det mange som verdsetter nærskolene og kort reisevei høyt, spesielt for de minste barna. Det blir kommentert at en mulighet til å sikre kort reisevei for de minste er å etablere «oppvekstsenter» der barnehage, skole for 1. til 4. klasse samt SFO samles i grendene under felles ledelse.

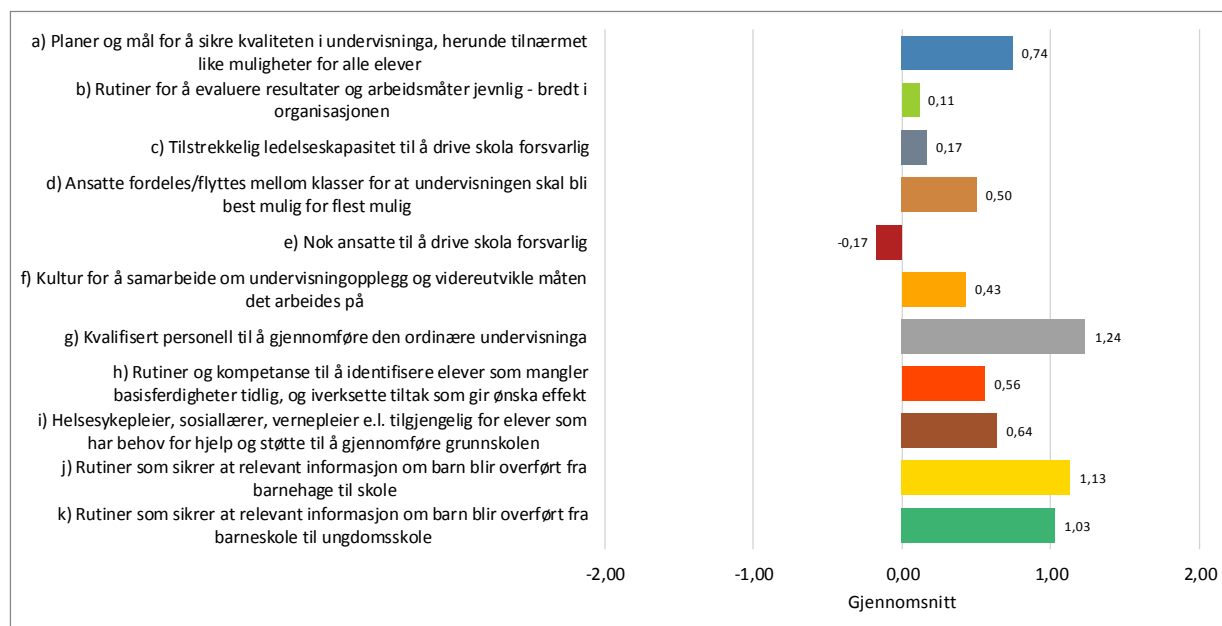
Av kommentarene fremgår det også at en tilbakevendende skolestrukturdebatt, «nedleggelses-spøkelser», er ikke bra for skolen. Det er viktig å markedsføre at Sør-Aurdal har en god skole, og det er viktig å styrke omdømmet til ALLE skolene i kommunen.

C. Vurdering fra ansatte

De ansatte på skolene har fått flere spørsmål enn foresatte, og resultatene gjengis i det følgende. Av personvern hensyn er det heller ikke her skilt mellom de ulike skolene, men eventuelle vesentlige ulikheter mellom skolene er kommentert løpende. På Begnadalen skole er det så få ansatte at eventuelle spesielle forhold ikke er kommentert. Det gis løpende utfyllende informasjon som er kommet frem i intervjuene.

C.1 Styling av skolene

Spørsmål: I hvor stor grad er du enig i at kommunen / skolen har:

Figur C-1: Minus 2 betyr helt uenig – Minus 1 betyr delvis uenig – 0 betyr nøytral – 1 betyr delvis enig – 2 betyr helt enig.

De ansatte mener at det ikke er nok ansatte til å drive skolene i Sør-Aurdal forsvarlig. Dette blir bekreftet og utdypes av skoleledelsen, som sier at ressursene etter innsparinger over mange år i dag er på et minimum og at det f.eks. ikke er budsjetter til å leie inn vikarer ved korttidsfravær. Ved sykdom må assistenter eller ledelsen besørge undervisningen, hvilket kan gå på bekostning av kontinuitet og kvalitet.

Gjennom kommentarer i spørreundersøkelsen og samtaler med skoleledelsen og FAU fremkommer følgende:

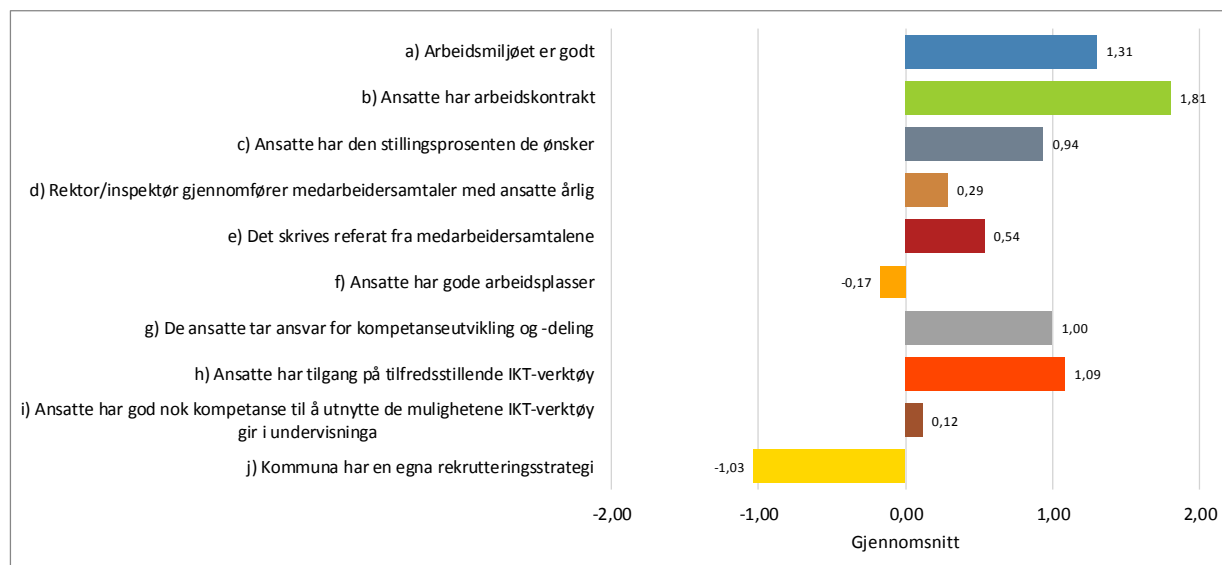
- Det er i liten grad utforma – eventuelt ikke gjort kjent eller fulgt opp - en overordna strategi med tilhørende mål for skoledriften.
- Hvordan den enkelte skole driftes synes til en viss grad å være opp til rektor, eksempelvis:
  - IKT-utstyr er ikke likt for alle skolene, rektorene har prioritert innenfor eget budsjett.
  - Det blir uttalt fra FAU at ulike rutiner fungerer mye bedre med ny rektor.
- Administrative rutiner og samhandling med støttefunksjoner synes ikke definert, eventuelt er de ikke gjort kjent eller fulgt opp, eksempelvis:
  - Informasjon om hva som skal skje til hvilke tidspunkt i budsjettprosessen.
  - Skolene må forholde seg til mange IKT-systemer, og de ulike skolene bruker disse ulikt.
  - Kommunikasjon med eiendomsavdelingen, herunder rutiner for melde oppgaver til vaktmestere og kommunikasjon med rektor om FDV-planer.
- Det synes i liten grad å være tradisjon for å evaluere måten det arbeides på.

I kommentarene fra foresatte og ansatte fremkommer bl.a. følgende om den overordna styringen:

- «Jeg savner struktur og tydelige ledere som stiller krav.»
- Det er for lite samarbeid mellom skolene i Sør-Aurdal og i Valdres. Dersom utviklingsarbeid skal bli vellykket krever det «trykk» fra ledelsen over tid.
- Vi har elever i ulike klassetrinn og opplever kvaliteten på lærere, læringsutbytte, klassemiljø, foresattesamarbeid og psykososialt miljø som svært ulike på de trinnene.
- «Problemet er ikke den enkelte skole, men at det ikke er en enhetlig ledelse av skolene.»

C.2 Arbeidsmiljø og medarbeidere

Spørsmål: I hvor stor grad er du enig i følgende utsagn om skola du arbeider på:

Figur C-2: Minus 2 betyr helt uenig – Minus 1 betyr delvis uenig – 0 betyr nøytral – 1 betyr delvis enig – 2 betyr helt enig.

De ansatte synes å være godt fornøyd med arbeidsmiljøet på skolen. Det samme gjelder de ansattes arbeidsplasser, da med unntak av Bagn hvor det verken er gode arbeidsplasser eller nok plass, noe som også er påpekt av FAU.

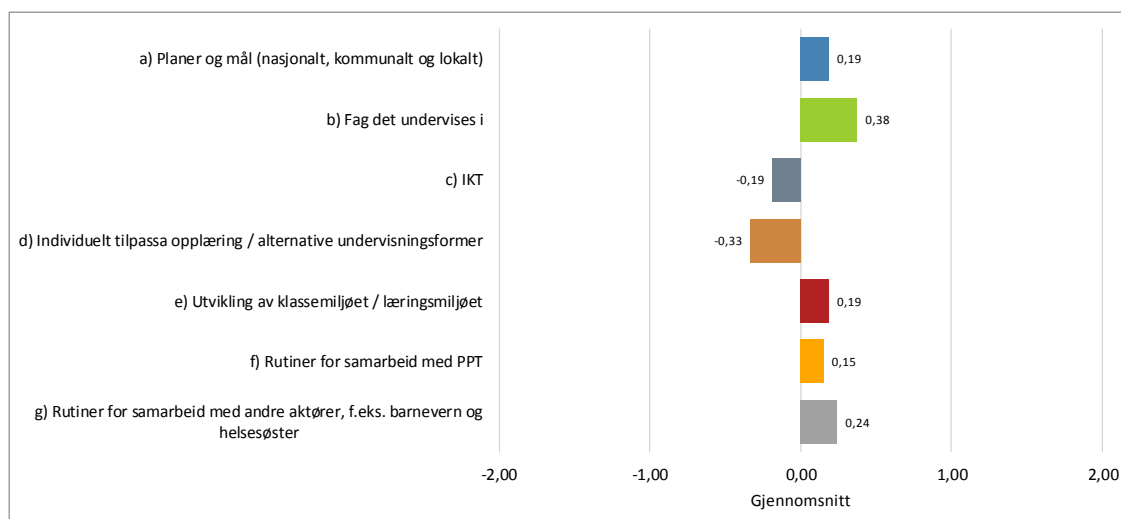
De ansatte ser i stor grad ut til å være fornøyd med IKT-verktøyene ved skolene, men har behov for å bedre egen kompetanse på bruk av IKT.

Det ser ut som det i stor grad gjennomføres medarbeidersamtaler ved skolene, med unntak av ved Bagn skole (tidligere). Det er usikkerhet knyttet til om det skrives referater fra samtaler.

De ansatte synes å være kritiske til ledelsens rekrutteringsarbeid. I samtale med FAU har det kommet frem at kommunen tidligere var sent ute med å lyse ut stillinger, men at dette er bedret. I kommentarene til spørreundersøkelsen fremgår det at det bør prioriteres å tilrettelegge for å ansette yngre kvalifiserte lærere som ønsker å flytte tilbake til kommunen, gjennom å tilby bolig, legge til rette for boligfelt mv. Det er kommentert at usikkerheten knyttet til ressursituasjon og skolestruktur svekker mulighetene for å rekruttere og beholde lærere. Unge lærere får også ofte mindre stillinger og blir flyttet mellom skoler. Ved SAUS og Bagn skole fremkommer det også av spørreundersøkelsen at ikke alle er ansatt i den stillingsprosenten de ønsker. Pga. usikkerheten og ressursituasjonen sier noen av de vurderer å søke arbeid i andre kommuner.

C.3 Kompetanseheving for ansatte

Spørsmål: I hvor stor grad er du enig i at kommunen legger til rette for hensiktsmessig opplæring/ videreutdanning/ kompetanseheving i:

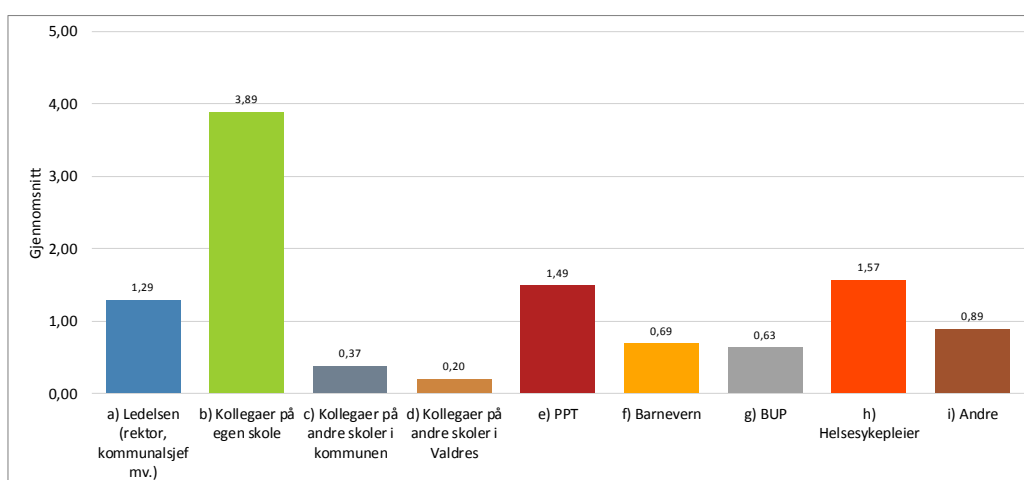
Figur C-3: Minus 2 betyr helt uenig – Minus 1 betyr delvis uenig – 0 betyr nøytral – 1 betyr delvis enig – 2 betyr helt enig.

Som det fremgår av spørsmålsbolken under kapittel C.1 mener de ansatte at det kan være utviklingsmuligheter mht. å ta ansvar for egen kompetanseheving og -deling. De ansatte mener også at kommunens tilrettelegging for kompetanseheving på ulike områder kan forbedres. Spesielt gjelder dette IKT (særlig på SAUS) og individuelt tilpassa opplæring (særlig i Bagn og i Hedalen). I Hedalen er det en relativt stor gruppe som sier at de ikke vet om kommunen legger til rette for slik kompetanseheving.

Sektorsjefen opplyser at kommunen har prioritert et fast beløp til etterutdanning, og at det ikke alltid har vært nok søkere til dette. Når de ansatte etterlyser kompetanseheving kan det følgelig antas at dette gjelder andre former for kompetanseheving, som kortere kurs, kompetansedeling mellom skoler mv.

C.4 Samarbeid med ulike aktører

Spørsmål: Anslagsvis, hvor ofte samarbeider du om undervisningsopplegg ol. for klasser og enkeltelever med ulike aktører:

Figur C-4: Daglig gir verdi 5 – Ukentlig gir verdi 4 – Månedlig gir verdi 3 – Hvert halvår gir poeng 2 – Hvert skoleår gir verdi 1 og Sjeldnere/Aldri gir verdi 0.

Vi ser at de ansatte samarbeider hyppigst med kollegaer på egen skole, og ca. 40 % av de som har svart sier at de samarbeider med kollegaer på egen skole daglig. Det er også noe samarbeid med skoleledelsen, med PPT, helsesykepleier og andre (vernepleier), men det er sjeldnere og det er færre

som sier at de gjør det. Kollegaer på andre skoler i kommunen og andre skoler i Valdres er det lite samarbeid med og det skjer sjelden.

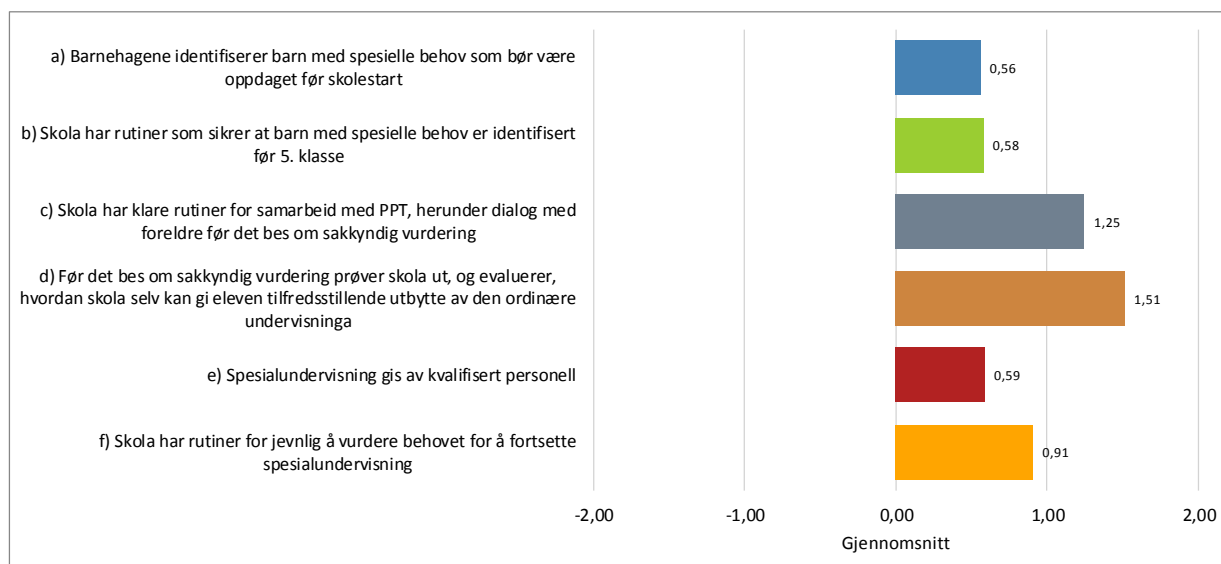
Vi har anmodet de ansatte om å si noe om hvordan samarbeidet foregår. Det er i liten grad gjort, men det fremgår at slikt samarbeid i liten grad er beskrevet og satt i system og det blir følgelig opp til den enkelte. Organisert samarbeid skjer i all hovedsak gjennom planleggingsdager og møter med eksterne instanser om enkeltelever.

Vi har spurt hvorvidt de ansatte mener samarbeidet med de ulike instansene er godt og bidrar til å bedre læringsutbyttet for elevene. Det ser ut som de det samarbeides mest med, dvs. kollegaer, skoleledelse og helsesykepleier, også vurderes som best. Mens de det samarbeides minst med, dvs. kollegaer på andre skoler i kommunen og i Valdres, oppleves som mindre nyttig.

Kommunen har hatt kapasitetsutfordringer, og helsesykepleier er kun tilgjengelig ½ til 1 dag i uken på hver skole. Kommunen har i tillegg en vernepleier i skolen som har arbeidet mye med gruppedynamikk på de mindre skolene. I perioder har det også vært inne en familierapeut fra psykisk helse i stedet for helsesykepleier.

C.5 Spesielle behov og spesialundervisning

Spørsmål: I hvor stor grad er du enig i følgende:

Figur C-5: Minus 2 betyr helt uenig – Minus 1 betyr delvis uenig – 0 betyr nøytral – 1 betyr delvis enig – 2 betyr helt enig.

Vi ser av figuren at de ansatte mener det er klare rutiner for samarbeid med og oppmelding til PPT, at skolen prøver ut og evaluerer ulike alternativer før det bes om sakkyndig vurdering og at det er rutiner for å vurdere behovet for å fortsette spesialundervisningen jevnlig. De ansatte i Hedalen er mindre trygge på disse rutineene enn de ansatte ved de øvrige skolene.

De ansatte er mindre trygge på at barnehagene og skolene selv har rutiner som sikrer at barn med spesielle behov og læringsutfordringer blir oppdaget tidlig nok. Dette bekreftes ved at rektor på ungdomsskolen opplyser at det nærmest årlig begynner en eller to elever som ungdomsskolen mener bør utredes av PPT. I kommentarene fremgår det at det savnes kompetanse og rutiner for å oppdage elever med utfordringer tidlig nok.

Videre kan de se ut som de ansatte ikke er 100 % trygge på at spesialundervisning gis av kvalifisert personell. De ansatte ved SAUS er mest usikre på dette.

VEDLEGG 3: Teknisk standard på skolebyggene

Kommuneadministrasjonen har gitt revisjonen en kort status på kommunens skolebygg. Denne kan oppsummeres slik:

Bagn skole er bygd i 1959 med tilbygg fra 1994. Nyere og eldre deler er satt sammen, og bygget bærer preg av nivåforskjeller. Ventilasjonsanlegget er utbedret og installert nytt i gammel del. Vinduene ble byttet for EPC-sparing i 2014. Det er installert fjernvarme som spisslast på fyring (bio) og brannsentral. Det er behov for overflatebehandling innvendig, og skifertak på den eldste delen bør byttes ut med shingeltak. WC-fasiliteter har fremstått mørke, men her er det gjort tiltak med belysning osv. Det er utfordringer mht. til å skape universell utforming selv med eksisterende heis. Skolen har bra, men litt lite uteområde. Skolen vil få bedre plass gjennom rom i den nye flerbrukshallen som er under bygging, og det skal da være gjort endringer som gjør det mulig å ta i mot elever også fra Begnadalen skole. For øvrig er det planlagt en større oppussing av bygget i 2020.

Sør-Aurdal ungdomsskole er bygd i 1974, og blitt pusset opp og ombygd med glasshus de senere årene. Alle etasjer er på et nivå, og bygget er godt vedlikeholdt. Ventilasjonen er av nyere dato, og A- og B-blokka har nyere tak og fremstår som bra utvendig. C-blokka med idrettshall vil bli byttet ut med den nye Sør-Aurdalshallen som også har nytt basseng. Bygget er universelt utformet, men har enkelte mangler for å tilfredsstillende kravene mot 2025, spesielt på lys, lyd mv. Det er installert fjernvarme som spisslast på fyring (bio) og brannsentral. Rektor mener bygget fungerer greit, og at plassen blir tilfredsstillende når det nye bygget står klar.

Begnadalen skole er bygd i 1955 og påbygd i flere etapper. Utvendig standard er bra, men mangler noe innvendig oppgradering av overflater. Har vinduer, ventilasjonsanlegg og brannvarslingsanlegg av nyere dato. Bygget mangler noe på brannseksjonering, men det er under arbeid. Bygget har elektrofyring. Taket på mellombygget mellom skole og barnehage sliter med ising på vinteren, og skifertaket bør skiftes til pappshingel. Har ikke universell utforming bortsett fra HC-tilpasning av ramper, men ikke ved hovedinngangen. Konstruksjonene er i liten grad egnet for ombygging og universell utforming. Skolen har bra uteområde. Skolen har plass til fire klasser.

Hedalen barne- og ungdomsskole er bygd i 1978, og godt vedlikeholdt. Vinduer ble skiftet for EPC-sparing i 2015. Nytt membrantak over gymsal i 2015, nytt papptak over mellombygg i 2016, mens hovedtaket er saltak med blikk som har bra kvalitet enda. Innvendige overflater er til dels bra vedlikehold. Bygget har nyere ventilasjonsanlegg, har brannanlegg og er elektrofyrt. Ungdoms- og barneskolen skal i utgangspunktet holde til i hver sin etasje. Det er utfordringer mht. universell utforming da det er mangler med WC og inngangsparti samt lys, lyd mv. Skolen har bra uteområde, der foresatte har bygget en aktivitetspark på dugnad.

VEDLEGG 4: Rådmannens uttale til rapporten

Iht. § 14, 1. ledd i forskrift om kontrollutvalg og revisjon i kommuner og fylkeskommuner m.v. av 22. juni 2018 skal revisor sende et utkast til forvaltningsrevisjonsrapport til uttale til rådmannen. Rådmannen fikk rapporten til uttale mandag 9. desember 2019, og uttalte følgende i tilbakemeldingen 10. desember:

Rådmannens kommentar til forvaltningsrapport «Skole i Sør-Aurdal kommune»

Rådmannen kan ikke se at det fremkommer faktafeil i denne rapporten. Rapporten fremstår som strukturelt bra oppbygd og med et faglig godt innhold.

I rapporten fremkommer det områder, som det for Sør-Aurdal kommune er vesentlige å ha fokus på, både på kort sikt og på lang sikt. Dette være seg eksempelvis forhold rundt forsvarlighet med tanke på bemanning, strukturspørsmål i sektoren, kompetanseheving og tilrettelegging.

På generelt grunnlag opplever rådmannen at forvaltningsrapporten peker på at sektoren har et behov for en samlet plan for oppvekst og kultur.

*Med vennlig hilsen
Haakon B. Ludvigsen
Rådmann
Sør-Aurdal kommune*
